

Par pasauli, ko tikai nojaušam

12.–25. jūnijs
Nr. 12 (75) 2013

LASI
DIENAS ŽURNĀLUS

KRĀJ
KRASAINOS APĻUS

LAIMĒ
ATPŪTU DIVATĀ
Maklė 31, lpp.

CITĀD PASAULĒ

RAIMONDA TIGULA

KALNA MISTĒRIJAS

SVĒTĀ UN PAGĀNU
JĀNA SAPLŪŠANA

HOMEOPĀTIJAS
STŪRAKMENS

STRUKTURĒTAIS ŪDENS

Eksperts runā!

RŪTA
MUKTUPĀVELA
PAR SKAUDĪBU

VĒTRAS
ĶERŠANA

ZVIEDRU
ZEMĒ

ZĀĻU SIEVA

DĀRTA IESAKA

BRĪNUMZĀLĪTI
VĪRIEM

Cena lvs 0.69
Abonētā izdevīgāk

ISSN 1691-6735

9 771691 673002 24

IZDEVNIECĪBA DIENAS ŽURNĀLUS

lesaka numeroloģe un fen šai speciāliste DITA BLŪMA-BALINSKA

Šajā periodā iekrīt viens no gada maģiskākajiem laikiem – vasaras saulgrieži, kad daba ir pilnbriedā un gatava mums dāvēt visu labāko, ko sarūpējusi. 21. jūnijā noteikti jāiet dabā, lai ņemtu tās labumus. Tā ir labākā diena gadā, lai vāktu ārstniecības augus. Tie noderēs gan veselības uzlabošanai, gan enerģijas iegūšanai, jo saglabās savu maģisko spēku visa gada garumā. Papildus saulgriežu enerģijai šī diena sakrīt ar maģisko 13. Mēness dienu, tāpēc noteikti veiciet rituālus un esiet kopā ar tuvajiem.

MAGISKAIS KALENDĀRS
12.–25. jūnijs

pirmd.	otrd.	trešd.	ceturtd.	piektd.	sestd.	svētd.
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25					

*MD – Mēness diena

13	No 9:36 – 6. MD	MAGISKĀ DIENA. Var dedzināt čekus, iekārtot makus, veidot vēlmju kolāžas, veikt simorona rituālus kaut kā iegūšanai.
14	No 10:46 – 7. MD	VĀRDA SPĒKS. Spēcīga ietekme ir izteiktajam vārdam. Labi prezentēt, reklamēt savus pakalpojumus. Labiem vārdiem ir liels spēks. Cilvēki pret siltiem vārdiem kļūst jūtīgi un uzņēmīgi. Tikai nemēģiniet glaimot vai liekulot. 7. MD ilgst līdz 15. jūnija plkst. 11:58.
16	No 13:12 – 9. MD	ATTĪRĪŠANĀS DIENA. Var atbrīvoties no krāmiem, kārtot mantas, īpašu uzmanību pievēršot saimnieciskajiem jautājumiem. Nav ieteicams pirkt neko lielu, izņemot ikdienas produktus, tāpat nevajadzētu uzsākt jaunus darbus. Jāturpina iesāktais vai jādara kas nenozīmīgs.
17	No 14:28 – 10. MD	IZAUGSME DARBĀ. Labākā diena, lai uzsāktu vai mainītu darbu. Var ieguldīt finanses kādos darījumos. 10. MD ilgst līdz 18. jūnija plkst. 15:48.
20	No 18:32 – 13. MD	MAGISKĀ DIENA. Var dedzināt čekus, iekārtot makus, veidot vēlmju kolāžas. Laba diena pārdomām par iespējamām pārmaiņām. 13. MD turpinās līdz 21. jūnija plkst. 19:51 – diena ir dubulti maģiska, jo ietver saulgriežu maģisko punktu.
21	No 19:51 – 14. MD	AKTĪVAIS SĀKUMS. Ja nepieciešams plānot kādu nozīmīgu akciju, to vēlams iesākt tieši šajā dienā. 14. MD turpinās līdz 22. jūnija plkst. 21:00. 21. jūnija plkst. 8:03 – vasaras sākums jeb saulgriežu punkts. Gada labākā diena ārstniecības augu vākšanai, uguns rituālu veikšanai, saulītes pavadīšanai vakarā. Labi būt kopā ar ģimeni un tuvajiem!
23	No 21:55 – 16. MD	LĪGO SVĒTKI. Šogad Ligo svētkus pavadām kopā ar pilnmēnesi. Esiet piesardzīgi! Tieši miers ir tas, kas palīdzēs. Priecīgus svētkus! 16. MD ilgst līdz 24. jūnija plkst. 22:38.
25	No 23:10 – 18. MD	LAIKS ATTIECĪBĀM. Turpinoties no 24. jūnija, 17. MD ietvarā maģiskais randiņu laiks, kad var izteikt bildinājumus, mīlestības apliecinājumus, romantiskus novēlējumus, būt divatā un piedalīties aktīvās izklaidēs.

CITADA PASAULE

SADARBĪBĀ AR

pienene

SVEICAM UZVARĒTĀJU!

Liels paldies visiem, kas piedalījās vēstuļu konkursā *kā lietot jums palīdz!* Neskatoties uz karsto laiku, kad tā vien gribas būt dabā, esat atraduši brīdi, lai mums uzrakstītu. Un par to jums īpaša pateicība!

Jūsu vēstulēs enerģijas priekšmetu topā absolūtie līderi ir mantotie gredzeni, tiem seko dažād rotas, pāris tautisko brunču un vecmāmiņas adīto cimdu, ī trīs pulksteņi.

Izdur, Dievs, skaugam ac's, kas pa mežu lūrējās!

Saskaņā ar mūsu senču ticējumiem raganas, burvji un skauģi visrosīgākie ir tieši saulgriežos.

Kāpēc skauģi folklorā ir tikpat ļauni kā raganas un burvji, kā cilvēks iegūst spēju noskaust un kā sevi no tā pasargāt, stāsta kultūrantropoloģe

**Rūta
Muktupāvela.**

RŪTA MUKTUPĀVELA

✦ **Nodarbošanās:** Latvijas Kultūras akadēmijas asociētā profesore, Zinātniskās pētniecības centra vadošā pētniece.

✦ **Zinātniskās intereses:** kultūras teorija un kultūras antropoloģija; etniskā identitāte globalizācijas apstākļos; neformālā starpkultūru komunikācija; jaunās reliģiskās kustības un to prakses.

✦ **Ieteikums:** jo cilvēks ir garīgi attīstītāks, atvērtāks un sirsnīgāks, jo labāk viņam klājas.

No atzīdēna līdz mītam par Edipu

Kad sāku pētīt Edipa mītu un tā saknes, nonācu līdz jēdzienam "atzīdēnis". Tas ir sens latviešu valodas vārds, kas mūsdienās jau aizmirsts, pat vārdnīcās to vairs neatrast. Taču 20. gadsimta sākumā Kārļa Milenbaha un Jāņa Endzelina sastādītajā Latviešu valodas vārdnīcā šis vārds ir paskaidrots. Tas ir cieši saistīts ar arhaiskiem priekšstatiem, kas fiksēti latviešu tradicionālajā kultūrā un norāda uz veidu, kā cilvēks var iegūt tā saukto ļauno aci. Proti, kad mazuli atšķir no krūts un nebaro viņu ar mātes pienu ilgāk par diennakti, bet pēc tam tieši vai netieši atkal atsāk barot ar krūti, bērns kļūst par atzīdēni, kuram tad arī tiek piedēvēta pārdabiska spēja noskaust, tas nozīmē – ar skatienu un vārdu vien kaitēt lopiem, labībai, grūtniecēm, maziem bērniem un pat audumam stellēs. Lidzīgi uzskati ir fiksēti arī citās pasaules malās: Grieķijā, Tuvajos Austrumos, Indijā, Irijā, Krievijā, Lietuvā un daudzviet citur.

Ar laiku daudzās vietās pasaulē aizmirsušies senie priekšstati par to, kā rodas skaidīgā acs, bet latviešu folklorā tie joprojām ir ļoti labi saglabājušies. Vēl pagājušajā gadā Dagdas apvidū teicēji zināja stāstīt tādus ticējumus par ļauno aci, kuri precīzi atkārtoti šīs senās formulas.

Ticējumi par atzīdēni, manuprāt, ir saistīti ar pasaulē labi zināmo Edipa mītu. Arī Edips agrā bērnībā tiek atšķirts no savas mātes, bet vēlāk, likteņa vadīts, atgriežas pie viņas. Mītiskajai domāšanai ir raksturīgas šādas dziļas, universālas struktūras, kas tiek izteiktas tēlaini, lai cilvēkiem būtu saprotamas. Edipa mīts būtībā ir stāsts par bērnu, kurš pamests un jau pieaudzis nejausi atgriežas pie savas mātes krūts. Ja mīta elementus interpretē katru atsevišķi, tie atklāj universālu priekšstatu kopumu, kas skaidro noteiktas darbības jēgu, šajā gadījumā, iespējams, šķiršanas no krūts rituālu. Grieķu mītos Edips, protams, netiek saukts par atzīdēni vai skauģi, taču saskaņā ar mītu viņa incestuālo attiecību

dēļ visu valsti pārņem mēris, neraža, bads, sievietes kļūst neauglīgas, lopi nobeidzas. Lai to mainītu, Edips, uzzinājis patiesību par savu izcelsmi un nejausi pāstrādātajiem noziegumiem, pats sev atņem redzi ar mātes Jokastes grezno saspraudi. Kāpēc viņš tā rīkojas? Manuprāt, šis motivs Sofokla Edipa mīta versijā nav nejaus, tas citē Senajā Grieķijā izplatītu priekšstatu par to, ka ļaunā acs, kas kaitē apkārtējiem, ir jāznīcina.

Ceļa atpakaļ nav

Latviešu tradicionālajā kultūrā atzīdēni un skauģi tiek uzverti gluži tāpat kā raganas un burvji, jo viņi ir cilvēki, kas īsti nepieder ne šai, ne tai pasaulei.

Latviešiem bērna atšķiršana no mātes krūts vēl 19. gadsimtā bija izteikti ritualizēta. Tie bija ģimenes svētki, kuros aicināja tuviniekus, gatavoja mielastu, bērnam šuva speciālu auduma somiņu. Tajā lika nazīti, naudu, pīrāga gabalu, bērnam uzvilka viņa pirmos zābaciņus vai vilnas zekītes. Šis paražas aprakstīja latviešu etnologs Eduards Volters. Tas viss simbolizēja mazuļa ceļojumu lielajā pasaulē, to, ka viņam jāsāk kļūt patstāvīgam, savukārt mātei šie svētki nozīmēja gatavību ieņemt jaunu dzīvību. Ceļa atpakaļ nav, dzīvē jāiet uz priekšu. Ja pēkšņi reiz atšķirtais bērns atkal ticis pie krūts, viņš it kā atgriežas iepriekšējā statusā un

noārda gadsimtiem ilgi pastāvējušo sociālo kārtību. Tas nozīmē, ka viņš it kā iestrēgst pārejas posmā. Lidzīgu attieksmi pret tiem, kas nav pārvarējuši kādu pārejas sliekšni, varam vērot arī attiecībā, piemēram, uz vilkačiem, burvjiem vai spokiem, kas nav ne cilvēki, ne dievības.

Sociālā domāšana pieprasa skaidru traktējumu, visu salikt noteiktos plauktos, tāpēc visas neskaidri definējamās būtnes – atzīdēni, ļaunači, skauģi, spoki, raganas un burvji – nonāk vienā kategorijā, un viņiem tiek piedēvētas neparastas, maģiskas un pat dēmoniskas īpašības. Iespējams, viens no iemesliem, kāpēc senie ticējumi vēsta, ka tieši saulgriežos sarosās pārdabiskās būtnes, bija priekšstats par to, ka gan vasaras, gan ziemas saulgriežos daba un Saule atrodas tādā kā starpstāvoklī. Tāpēc arī cilvēki ticēja, ka saulgriežos visvairāk jāsarģājas no ļaunās acs.

Ja slavē, tad skauģis

Zemkopju sabiedrībās skaidība ir cieši saistīta ar resursu izsmelamības apzināšanos. Ja vienam ir vairāk, tas nozīmē, ka otram būs mazāk. Ja kaimiņam ir vairāk nekā man, tas nozīmē, ka kaut kādā veidā viņš man ir atņēmis manu daļu. Tie ir ļoti primitīvi un naivi priekšstati, kas būtībā ļauj attaisnot pašam savu slinkumu, kūtrumu un neizdarību.

Senie ticējumi vēsta, ka tieši saulgriežos sarosās pārdabiskās būtnes, jo gan vasaras, gan ziemas saulgriežos daba un Saule atrodas tādā kā starpstāvoklī.

Latviešu tradicionālajā kultūrā no skauģiem un raganām visbiežāk tiek sargāti bērni, lopi un labība. Tie bija resursi, par kuriem visvairāk uztraucās, jo tie saistīti ar izdzīvošanu un visas sabiedrības nākotni. Jo vairāk lopu un labības, jo bagātāks, jo vairāk bērnu var radīt un izaudzināt. Un tas bija ļoti nozīmīgi. Īpaši daudz ticējumu par noskausšanu attiecas uz maziem bērniem, un tie saglabājušies līdz pat mūsdienām. Piemēram, ja bērns, uz kuru paskatās un kuru paslavē kāds svešs cilvēks, kļūst nemierīgs, sāk raudāt, pirmais, ko joprojām dara tantes un vecmāmiņas, – nomazgā mazā sejiņu ar aukstu ūdeni, lai novērstu "nodarījumu".

Senajos priekšstatos ļauna varēja būt ne tikai acs, bet arī mēle. Ļoti bieži skatiens, kas nevēl neko labu, nāk kopā ar glaimojošiem vārdiem, piemēram: "Ak, cik skaisti tavi sivēni!" vai "Cik laba tava dzīve!" Senajam latvietim uzreiz bija skaidrs, ka īsts labvēlis tā nerunātu, jo dārza, labības lauku, zirgu, govju un labklājības slavēšana viņam saistās ar noskausšanu. Ja kāds svešnieks slavēja bērnu, māte, lai viņu pasargātu, mēdza trīs reizes pārsplaut sev pār plecu, turēja dūrē pigu vai, atbildot uz slavējumiem, klusi nomurmināja: "Tava pakaļa skaista!"

Latvieši pakavu parasti liek ar zariem uz augšu, lai tas līdzinātos pilnības kausam, kas simboliski piepildās ar labklājību. Starp citu, pakavs pēc formas atgādina dzemdi, dzīvības dēvēju.

Ļ latviešu ticējumu pūra lādes

✦ Atzīdēni, tādi bērni, kas tai laikā, kad mātes krūti ziž, ir kādu dienu, kādu nakti nezīdināti iztikuši, varot tūlīn, tiklīdz kādu lopu redzot, to noskaust, ja sakot: "Kas tas par brangu!" Pēc tiem vārdiem lopam lecoties lēkme (vaina).

(Brīvzemnieka krājums, Lazdona. LD VII, I, 687)

✦ Kad māte, atstādama bērnu mājā, īpaši ar pirmo bērnu, paliek kaut kur dienā par ilgu, tā ka gailis viņu aizdzied, un tad zīda bērnu, tad tāds bērns tiek par atzīdēli, kam tik ļaunas acis, ka, tiklīdz tas paskatās savām acīm uz kādu bērnu, tad tas neguļ pa nakti, tiek bīstami slim. Kad atzīdēlis paskatās uz lopu, arī tas nostāj ēst, nīkst, kamēr beidzas. Gudras sievas prot sastādīt zāles arī pret kaitēm, kas cēlušās caur atzīdēli.

(S. Novickis, Ilūkste)

✦ Bērnu nedrīkst atstāt bez zīdīšanas no saules līdz saulei vai arī no gaismas līdz gaismai, citādi izaugs par atzīdēli.

(A. Aizsils, Kalsnava)

✦ Ja lopu apbrīno atzīdēlis, tad lops izkalst.

(A. Aizsils, Kalsnava)

Ja bērns, uz kuru paskatās un kuru paslavē kāds svešs cilvēks, kļūst nemierīgs, sāk raudāt, pirmais, ko joprojām dara tantes un vecmāmiņas, – nomazgā mazā sejiņu ar aukstu ūdeni, lai novērstu "nodarījumu".

Še tev pīga!

Priekšstati par skaudību un skauģiem tradicionālajās kultūrās ir ļoti izplatīti, taču arī aizsardzības paņēmieni ir daudz, turklāt tie ir ļoti vienkārši. Vispopulārākais amulets, lai pasargātu sevi no skauģa acs, bija kāds parasts ass priekšmets: adata, nazītis, nagla, skuju koka zars. Tapēc cilvēki mēdza (un dara to joprojām) piespraust pie apģērba adatu, bet kūtīm un klētīm zem sliekšņa lika dadžus vai sienā iedzina naglu. Asuma semantika tika pārnesta arī uz citām "asām" lietām: pipariem, nātrēm, sāli, kodīgām smakām.

Populārs amulets, kas pasargāja no skauģiem, bija pakavs, ko saimnieki mēdza piestiprināt pie mājas durvīm. Dažās tautās tos lika ar galiem uz augšu, dažās – uz leju. Latvieši pakavu parasti liek uz augšu, lai tas līdzinātos pilnības kausam, kas simboliski piepildās ar labklājību. Starp citu, pakavs pēc formas atgādina dzemdi, dzīvības dēvēju. Senos laikus cilvēki domāja, ka pasar-

gāt no skauģiem var jebkas, kas saistīts ar auglību. Seno grieķu amuleti pret ļauno aci bijuši falla formā. Senajiem romiešiem pat bijuši sava dievība, ko sauca *Fascinus*. To arī simbolizēja falla figūriņas, bet viņa funkcija bija sargāt saimnieku no skauģiem. No skauģa skatiena varēja pasargāt pat vienkārša pīga, jo tā imitē dzīvības ieņemšanas aktu. Protams, tas ir nepieklājīgs žests, taču vienlaikus tas nozīmē arī auglību un vitalitāti – to, ko skauģis vēlas atņemt.

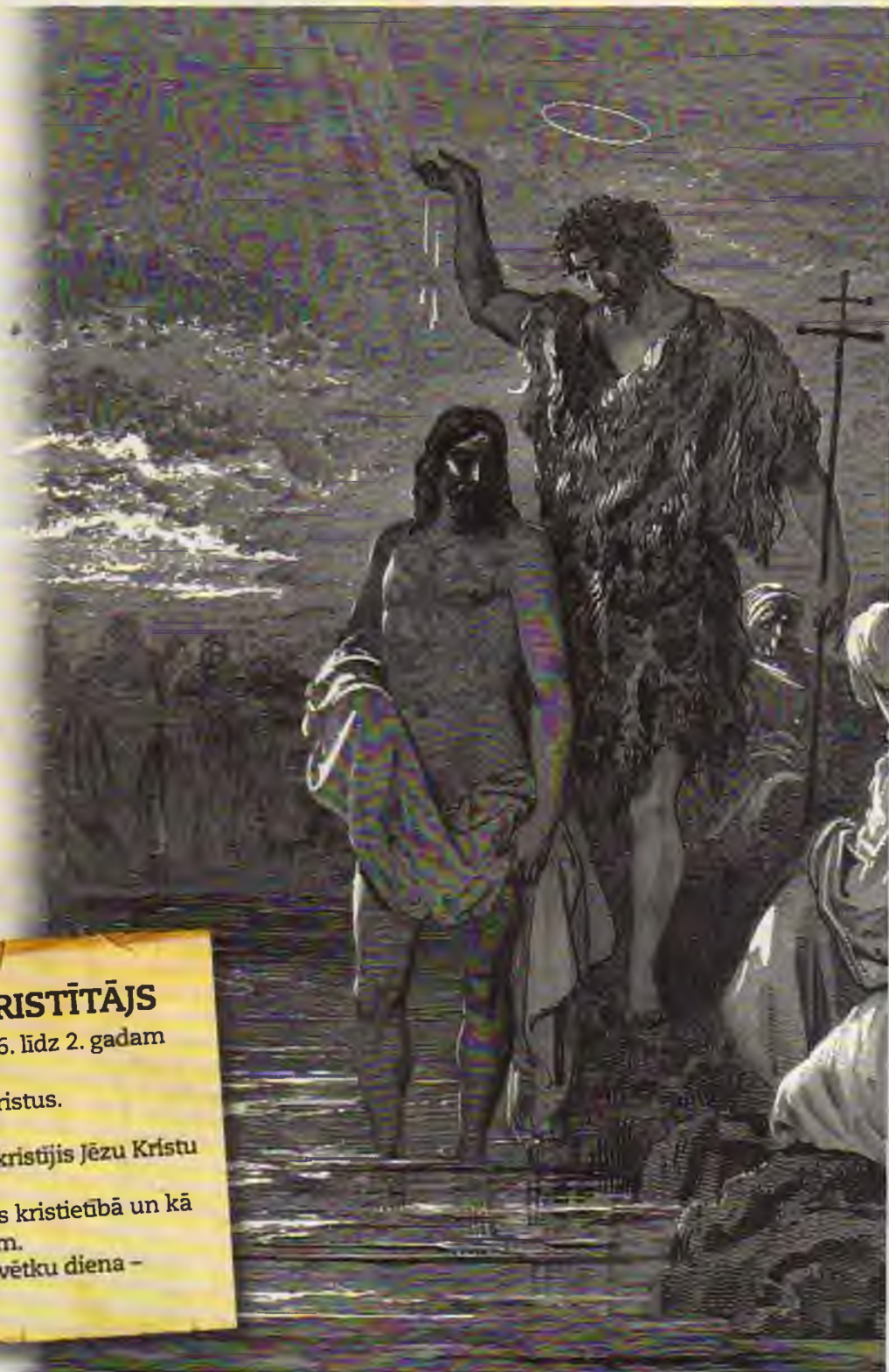
Universāls aizsardzības paņēmieni ir sarkana krāsa, piemēram, sarkans lakatiņš vai sarkans dzīpars, aptīts ap rokas locītavu. Simboliski noskaušana ir dzīvības spēku atņemšana, bet sarkanā krāsa daudz tautu priekšstatos nozīmē asinis, tātad arī dzīvību. Skauģis ar savām darbībām it kā izsūc spēkus, enerģiju un vitalitāti no apkārtējiem, bet sarkanais demonstrē dzīvības spēku pārpilnību un tādā veidā ignorē kaitējumu. Vēl ticēja, ka no ļaunas acs pasargā ūdens. Skauģis izsūc dzīvības spēku tā,

ka cilvēks it kā nonīkst, izkalst, un ūdens ir tas, kas atdod cilvēkam vai lopam dzīvības spēkus. Varbūt tāpēc mēs vēl joprojām mēdzam nospļauties pār plecu, ja sākam šaubīties par pozitīvu kādas ieceres iznākumu, lai kāds nenoskauž, jo siekalas ir visātrāk pieejams šķidrums veids.

Es gan gribētu atgādināt, ka priekšstati par skaudību un ļauno aci pieder nevis reālajai, bet mītiskajai pasaulei. Psihologiem labi zināms ir tā sauktais projekcijas fenomens, kas nozīmē, ka cilvēki tās īpašības, kas raksturīgas viņiem pašiem, nereti mēdz piedēvēt apkārtējiem. Tāpēc apgalvot, ka latvieši ir viena skaudīga un nenovīdīga tauta, var tikai dūsmīgs un ļauns indivīds, kas būtībā pats tāds ir. Esmu pārliecināta, ka garīgi attīstītam, dzīvespriecīgam, atvērtam un sirsnīgam cilvēkam nekādi skauģi nevar kaitēt, jo viņš vienkārši nedomā tādās kategorijās. Viņa ikdiena rit citā dimensijā, piemēram, tiek smē un prasmē palīdzēt, just līdzī, dalīties savā priekā un arī labklājībā. Skaidrs, ka šajā pasaulē absolūti laimīgu cilvēku nav un nevar būt. Katram ir savas veiksmes un mazāk veiksmīgas dienas. Tāda ir realitāte, bet viss slēpjas attiecsmē. Vai nav tā, ka visvairāk sev nodarām pāri paši? Ar skaudīgām, naidīgām domām, dūsmām un agresivitāti paši sevi spējam iznīcināt daudz ātrāk un veiksmīgāk nekā visspēcīgākie pasaules burvji, raganas un skauģi, ja arī pieņemtu, ka tādi tomēr eksistē. ●

Jēzus brālēns Jānis Kristītājs

Kad vasara ir pašā viducī, saulgriežos, kristīgā pasaule svin Svētā Jāņa Kristītāja svētkus. Atšķirībā no citiem svētajiem, kuriem tiek svinēta nāves diena, kas skaitās piedzimšana debesīs, Svētajam Jānim, tāpat kā Svētajai Jaunavai Marijai, tiek atzīmēta arī dzimšanas diena zemes dzīvē, uzsverot viņu īpašo nozīmīgumu. Ebreju valodā vārds Jānis nozīmē – Dievs dāvā žēlastību.

SVĒTAIS JĀNIS KRISTĪTĀJS

- ✦ Dzimis laika posmā no 6. līdz 2. gadam p. m. ē.
- ✦ Miris ap 30. gadu pēc Kristus.
- ✦ Sludinātājs un askēts.
- ✦ Pēc Evanģēlija datiem, kristījis Jēzu Kristu Jordānas upē.
- ✦ Tiek godināts kā svētais kristietībā un kā pravietis islāmticīgajiem.
- ✦ Dzimšanas diena un svētku diena – 24. jūnijs.

▼ Auguste Ezerīna

Jāņa vecāki Zaharijs un Elizabete jau ir krietni gados, turklāt Elizabete tiek dēvēta par neauglīgu, kad viņiem beidzot pieskāš pēcnācējs. Par to no eņģeļa Gabriēla mutēs uzzina Elizabetes radniece Svētā Jaunava Marija. Elizabete tad jau ir grūtniecības sestajā mēnesī. Iespējams, Marija būs zinājusi, kādas grūtības, varbūt pat veselības problēmas līdz tam ir mocījušas viņas paveco radnieci, tāpēc viņa nekavējoties steigās pie Elizabetes, lai palīdzētu viņai grūtajās dienās. Tad Svētais Jānis pirmoreiz sakustas mātes miesās un pirmoreiz netieši arī satiekas divi radnieki un brālēni – Jānis un Jēzuss. Mākslinieki gleznās nereti attēlojuši trijotni – Svētais Jānis Kristītājs un Jēzuss kā mazi zēni kopā ar Dievmāti. Par to, ka Elizabete un Zaharijs pēc dēla nākšanas pasaulē drīz vien aizietu mūžībā un Jāņa audzināšanu uzņemtos Marija un Jāzeps, ziņu gan nav, tomēr var šināt, ka topošais svētais bērniņš daudz jauku brīžu pavadījis pie savas tantes un Jēzuss ir bijis viņa rotaļbiedrs un draugs.

Sods par tēva neticību

Ar Jāņa nākšanu pasaulē saistās vēl kāds notikums, kas apliecinā, ka Dievam nepatīk cilvēka mazticība un šaubas. Zaharijs apšaubīja, ka Dievs varētu viņam un Elizabetei dāvat bērnu, jo bija pilnīgi pārliecināts, ka šādas lietas viņu vecumā vairs nav iespējamas. Dievs viņu par to padara mēmu līdz pat bērna piedzimšanai, un tikai tad, kad atskan Jāņa pirmais kļiedziens, Zaharijam atraisās mele un viņa mostas jauna ticība Dieva visvarenībai. "Nebīsties, Zaharij, jo tava lūgšana ir uzklausīta – tava sieva Elizabete dzemdēs tev dēlu, un tu nosauksi viņu vārdā Jānis. Un tev būs prieks un liksmība, un daudzi priecāsies par viņa piedzimšanu. Jo viņš būs liels Kunga priekšā; viņu un reibinošus dzērienus viņš nedzers; un Svētais Gars viņu piepildīs jau mātes miesās. Un daudzus Izraēla bērnus viņš atgriezīs pie Kunga, viņu Dieva. Un tas ies viņa priekšā Elija garā un spēkā, pievērsdams tēvu sirdis bērniem un neticīgos taisnīgo gudrībai, lai sagatavotu Kungam paklausīgu tautu," (Lk 1, 13–17) – šādiem vārdiem eņģelis Gabriēls vēstīja Zaharijam par Jāņa Kristītāja dzimšanu.

Pravietis tuksnesī

Savu atklāto darbību Jānis, būdams sešus mēnešus vecāks, uzsāka vēl pirms Jēzusa. Svētā Gara pamudināts, viņš devās Jūdejas tuksnesī, tur dzīvoja kā vientuļnieks, lūdzās, nēsāja drēbes no kamieļa vilnas un apjozās ar ādas jostu, pārtika no siseņiem un meža

medus. Ik dienas viņš sludināja gandarīt par grēkiem un sagatavoties pieņemt kristību, tāpēc arī tiek uzskatīts, ka Jānis Kristītājs ir kā sliekšnis starp Veco un Jauno derību. Ar saviem sprediķiem par Dieva valstību un savu darbību viņš bija aicināts atgriezties, sagatavot tautu Jēzusa atnākšanai: "Atgriezieties no grēkiem, jo debesu valstība ir tuvu klāt pieņākusi. Jo šis ir tas, par kuru pravietis Jesaja runājis, sacīdams: saucēja balss tuksnesī, sataisiet Ta Kunga ceļu, darait līdzenu viņa tekas." Svētā Jāņa aicinājumam atsaucās daudzi Jeruzalemes, Jūdejas un Jordānas apgabala iedzīvotāji, viņi tika kristīti Jordānas upē.

Jānis sevi uzskatīja tikai par "saucēja balsi tuksnesī", vēstītāju par kādu lielāku, "kas nāk pēc manis, ir spēcīgāks par mani; tam es nesmu cienīgs kurpes nest; viņš jūs kristīs ar Svēto Garu un ar uguni" (Mt 3, 11). Tāpēc viņš bija patiesi pārsteigts, ka kristāmo ļaužu rindā ieraudzīja arī savu brālēnu Jēzu, kurā jau saredzēja pasaules Pestītāju, taču Jēzuss viņu mudināja klusēt un darīt tā, kā pavēlēts rakstos.

Katoliskā baznīca gan apgalvo, ka nenoliedz tautisku Jāņu svinēšanu ar tautasdziesmām, bet aicina ticīgos apmeklēt dievkalpojumu un svinību laikā "izvairīties no okultām, ezoteriskām darbībām, ievērot mērenību alkohola lietošanā".

Atsaka sievietei

Jānis Kristītājs bija ass un nelokāms cilvēks, nebaidījās arī kritizēt tolaik pastāvošo iekārtu un aizstāvēt morāles likumus. Viņš vērsās pret ķēniņa Hēroda laulību ar brāļa sievu Hērodeju, kas toreiz skaitījās liels netikums. Par šo pārdrošību Jānis Kristītājs tika ieslodzīts pils pagrabā, kur ar viņu vēlējās iepazīties Salome, Hērodejas meita no iepriekšējās laulības, jo bija dzirdējusi, ka Jānis ir izskatīgs vīrietis un spēcīga personība. Tomēr Jānis Kristītājs atraidīja skaistuli, iedodot viņai dusmas un atriebe kāri. Hērods palūdza Salomi viņam nodejot kādu deju, apsolut par atalgojumu visu, ko viņa vēlēšies. Liels bija Hēroda pārsteigums un arī bailes, kad Salo-

me pēc valdzinošas un kaislīgās septiņu plivuru dejas kā balvu pieprasīja viņai atnest Jāņa Kristītāja galvu uz sudraba šķīvja. Hērodam nācās solījumu pildīt, un drīz vien balles apmeklētāji šausmās noelsās, kad kalpotāji pasniedza Salomei asiņainu pravieša galvu.

Godina pišļus

Jāņa galvu Hērodeja esot izmetusi atkritumos, to atrada Svētā Joanna un apbedīja Eļļas kalnā. Jāņa Kristītāja miesu viņa skolnieki apbedīja Samārijas pilsētā Sebastē. Sebstieši turēja Jāņa pišļus lielā cienā un apsargāja tos. Apustulim Lukam ienāca prātā ņemt šos pišļus līdz ceļojumā, bet izdevies noraut tikai labo roku. Svētā roka esot ceļojusi pa daudzām svētvietām līdz daudziem apustuļiem, un ceļojumu laikā tai pazuduši divi pirksti. Mazo pirkstiņu nolaupijis kāds kristietis, lai to iemestu rīklē pūķim brīdi, kad tam tiks ziedota viņa meita. Ari par pazudušo rādītājpirkstu ir dažādi brīnumaini stāsti. Pašlaik tiek godinātas vismaz 11 svētās rokas un sešas svētās galvas apbedījuma vietas.

Jāņuzāles – asinszāles

Ap vasaras saulgriežu laiku ziedošo divšķautņu asinszāli uzskata par vienu no populārākajām jāņuzālēm. Viens no tās nosaukumiem ir Svētā Jāņa ārstniecības augs (*St. John's wort*). Viduslaikos, kad valdīja spēcīgs ārstniecības augu un misticisma kulta, melno dziedzeriņu rašanos uz asinszāļu ziediem un lapām skaidroja ar Jāņa Kristītāja asinīm, kas tur uzšlakstījušās galvas nociršanas brīdi, bet caurspīdīgie dziedzeriņi pildīti ar laimīgā tēva prieka asarām par meitas izglābšanu no pūķa. Asinszāles uzlējumus lietoja ar asinīm saistītu slimību ārstēšanai, piemēram, mazasinības gadījumā, asins attīrīšanai organismā, asiņošanas apturēšanai, menstruāciju traucējumu novēršanai. Bet Jāņa Kristītāja dienā 24. jūnijā ir tradīcija pakārt ziedošus augus mājās virs kāda attēla, portreta vai fotogrāfijas, lai aizsargātu un aizdzītu ļaunumu un sliktos garus.

Jāņu diena un baznīcas svētki

Kad 13. gadsimta beigās notika Latvijas kristianizācija, saulgriežu svinības un Ligo svētki saplūda ar Svētā Jāņa Kristītāja vigīlijas atzīmēšanu. Katoļu baznīcā šī diena ir obligāti svinama kā lieli svētki, kad būtu jāpiedalās svētajā misē. Katoliskā baznīca gan apgalvo, ka nenoliedz tautisku Jāņu svinēšanu ar tautasdziesmām, bet aicina ticīgos apmeklēt dievkalpojumu un svinību laikā "izvairīties no okultām, ezoteriskām darbībām, ievērot mērenību alkohola lietošanā un atcerēties, ka arī šo svētku laikā desmit Dieva baušļi un tikumības un morāles normas nav atceltas". ●

Hercogienes zāļu sieva un 100 tēju šķirnes

Aristokrātisko paradumu dzert tēju ieviesa angļi. Secinājums, ka esam galvastiesu pārāki par angļiem, radās pēc viesošanās Dobeles Novadpētniecības muzejā, kur hercogienes zāļu sieva Dārta, īstajā vārdā **Dace Blūma**, muzeja vadītāja, daļās pieredzē par labumiem, kas atrodami plāvās.

▼ *Laura Ikauniece*

Pārvērtības muzejā – no Daces par Dārtu

Dobeles novadpētniecības muzejā Dace pārtop par hercogienes Elizabetes Magdalēnas ārstniecības augu dārza pārzini Dārtu. Tas gan ir izdomāts tēls, taču ir zināmi vēstures fakti, ka savulaik hercogiene patiešām ar lielu degsmi interesējusies par dažādiem augiem un medicīnu. Viņai bijis arī savs uzticams aptiekārs un ārsts, kas tolaik skaitījās reta un smalka profesija. Viņš vācis vairāk nekā 50 dažādu augu, no kuriem gatavot zāles, tējas un pat līdzekļus skaistumkopšanai. Starp citu, skaistuma nolūkos tā laika toplīdzeklis bija dārza zemenes.

Dace joko, ka muzeja vadītāja viņa ir tikai uz papīra... Pārvērtības sākās kādā Muzeju naktij veltītā pasākumā pirms vairākiem gadiem. "Pēc ziemas man bija palikušas pāri septiņas dažādu veidu tējas. Tad nu saģērbos viduslaiku tērpā un dāļāju tējas muzeja apmeklētājiem. Daudzi ieinteresējās. Pat pādsmitnieki puikas negāja prom, kamēr nebija visu nogaršojuši. Pēc tam brīnījās – pirmo reizi redzot, ka tējas varot būt arī šādas, ne tikai no paciņām." Seno tēpu Dacei uzšuva viņas klasesbiedrene Anda Vingre, kurai pieder neliels šūšanas salons Bēnē. Bērniņā abas bieži kopā spēlējās ar papīra lēlēm. "Redzat, kā tas savā ziņā pēc gadiem turpinās. Joprojām spēlējami!" smejas Dace, kura draudzenes šūtā seno laiku tērpā, dēvējot sevi par Dārtu, tagad vada teatralizēti izglītojošu programmu *No hercogienes dārza līdz tējas tasei*, kurā stāsta par veselīgām zāļu tējām un uzlējumiem, kas gatavoti pēc senām receptēm.

Čūskas uzlējums ar izteiktu smiltsērķšķu garšu

Labi, ka vairs nav viduslaiki, mēs ar Daci spriežam, jo visiem zināms, kāds liktenis toreiz sagaidīja sievietes, kuras kļuva slavenas ar saviem zāļu virumiem un uzlējumiem. "Arī pati hercogiene Elizabete Magdalēna bija naska uz raganu dedzināšanu. Un tur slēpjas liela pretruna – necieta raganas, bet tajā pašā laikā pati vāca zāļu tējas un centās pat ārstēt savus zemniekus, kuri no hercogienes muka, ko kājas nes, noturot viņu par spīganu," Dace izstāsta vienu no Dobeles vēsturiskajām legendām. Tikmēr arī galds ir saklāts. Starp tējkanniņām, burciņām, pudelītēm un zāļu buntēm ir arī mēģenes un kolbas, kurās, krāsainos šķidrumos iegremdēti, guļ svešzemju ērmi: tarantuli, čūskas, pat krokodils. Kā alķīmiķes virtuvē. Tiesa, kustoņi kolbās ir tikai imitācija, tā teikt, mārketingam un uzmanības piesaistīšanai. "Cilvēki fotografē un baidās, bet jūs to visu varēsiet nogaršot!" nosmej Dace. Viesmīlīgā muzeja vadītāja aicina apstāties un ķeras pie vienas no kolbām, kurai

dibenā guļ dzeltena čūska. No kolbas gan nedabūjam nogaršot, jo Dace teic, ka čūska vēl neesot visu "labumu atdevusi" taču saņemam mēģenes ar tādu pašu dzeltenu šķidrumu kā kolbā. "Tas jums būs labai veselībai," teic zāļu sieva. Izrādās, garšīgs smiltsērķšķu uzlējums. "Vislabākais smiltsērķšķu uzlējums sanāk, ja ogas glabā saldētavā, tad izņem, nedaudz atkausē, sablendē un sajauc ar degvīnu tādā attiecībā, kā pašam garšo," pamāca Dace.

Zaudētais grāfa tituls

Interese par visu, kas aug un var būt veselībai noderīgs, viņai bijusi jau bērnībā. Kad Dace ar ģimeni pārcēlās uz laukiem, sāka interesēties arī par iespējām izglītoties ārstniecisko augu jomā. Kopā ar vīru Dace brauca uz dažādām lekcijām, lasīja, mācījās. Tomēr nopietnāk zāļu tēju lasīšanai pievērsās tikai pirms četriem gadiem. Pirms tam visa ne-realizētā kolekcija beigu beigās nonāca Jāņu ugunskurā. "Droši vien vēl nebija pienācis īstais laiks, lai zāļu tējas sāktu intensīvi lietot uzturā," prāto Dace. Visticamāk, izziņāšanas dzinulis viņai ir ģēnos, jo Dace nākusi no rosīgas dzimtas. Viņas mammas vectētiņš savulaik strādājis par kara ārstu Krievijā. "Vectētiņš bija ļoti gudrs cilvēks, kas turklāt nodarbojās ar zinātni, un viņam bija pat muižnieka tituls. Viņa dēls (mans vectēvs), arhitekts pēc profesijas, vēlāk apprecēja manu vecmāmiņu, kas nāca no Latvijas laukiem. Tikai pirms dažiem gadiem mēs kā tādu lielu joku uzzinājām, ka vectētiņam bijis grāfa tituls, taču, tā kā mana mamma apprecēja parastu latviešu zemnieku, dzimta titulu zaudēja."

Zemapziņa visu zina

Dobeles Novadpētniecības muzejs atrodas ēkā, kurā padomju laikā bijusi poliklinika. Konkrētāk – pats muzejs ierīkots kādreizējās ķirurģiskās nodaļas telpās. "Reizēm ir tāda divaina sajūta, bet nekādas spokus neesam manījuši," smejas Dace. Viņas meita Dita Blūma-Balinska ir žurnāla *Citāda Pasaule* konsultante numeroloģijas jautājumos, un Dace neslēpj, ka arī pati vienmēr konsultējas ar meitu svarīgos jautājumos. Par savējo viņa sauc skaitli 3, taču tāda viena izteikti laimīga skaitļa numeroloģes mammai nav. Viņai ir liela interese par daudz ko, bet visam pāri – vēlme palīdzēt cilvēkiem. To, kas katram visvairāk vajadzīgs, var noteikt ar svārstiņa vai rāmja palīdzību. "Piemēram, ķiršu lapas... Lai uzzinātu, vai tās jums nepieciešamas, iesien diegā gredzenu un ar svārstu sarunā – ja šūposies uz priekšu un atpakaļ, šīs būs istās zāles. Ja ne, jāmeklē cita tēja. Pati šo metodi piekoppju, lai gan vairāk vados pēc intuīcijas," stāsta muzeja zāļu sieva. Nekādam maģijai Dace netic un, pēc izglītības

Sievietēm, lai viņas būtu sievišķīgākas, iesaka dzert apiņu tēju. Apiņos ir vielas, kas līdzīgas sievišķajiem hormoniem. Vīriešiem savukārt apiņu tēju neiesaka, jo, to dzerot, var kļūt līdzīgi alus dzērājiem – ar apaļīgām formām.

Gaiļbīksītes	Pret nogurumu, nervozitāti, migrēnu, klepu
Raskrēsliņš	Pret iekaisumiem, brūcēm, sieviešu slimībām
Apinis	Pret bezmiegu, nemieru, gremošanas problēmām, sāpēm
Lazdu lapas	Palīdz asinsrites un asinsvadu problēmu gadījumos
Sarkanais āboliņš	Pret saaukstēšanos, klepu, sāpēm, sklerozi
Šaurlapu ugunspuke	Ārstē bezmiegu, kuņģa čūlu, iekaisumus
Topinambūra ziedi	Mazina drudzi, palīdz pret malāriju, sāpēm
Vīrši	Pret podagru, iekaisumu, bezmiegu, klepu
Piparmētra	Ieteicama gremošanas traucējumu gadījumos, pret sliktu dūšu, nervozitāti, klepu
Ķiršu lapas	Palīdz, ja ir elpceļu iekaisums, lieto arī kā diurētisku līdzekli

būdamā ģeogrāfe, visam meklē izskaidrojumu dabaszinātnēs. "Mistikas nav. Viss ir dabā un cilvēkos. Arī šis rāmis parāda to, ko mūsu zemapziņa jau zina. Tikai prāts nezina."

Jaunībā gan vienu reizi Dace draudzenei veiksmīgi palīdzējusi tikt vaļā no rozēs ar vārdošanu. Viņa to stāsta bez lielības, drīzāk pasmīn par pašas izgudroto, taču tiešām efektīvo metodi, kas pierāda – tas, kam ticam, dziedina. "Nebija nekādu īpašo vārdu, nekā. Vienkārši izlikos, ka dziļā nopietnībā kaut ko saku, ļoti skaisti notēloju vārdotāju, izmanto-

got kritu un zilu papīru. Uzliku draudzenei uz slimās vietas zilo papīru, savilku virsū ar kritu krustus un kaut ko bubināju pie sevis. Ļoti, ļoti gribēju palīdzēt, un otrā dienā draudzenei vairs pat nebija pie ārsta jāiet. Vesela," Dace ir atklāta.

Brīnumzāļīte vīrietim

"Ir tikai viena problēma," saka Dace, "mēs visi esam ļoti aizņemti, bet, ja ar zāliņu lasīšanu grib nodarboties nopietnā līmenī, tas

ir pilnas slodzes darbs. It īpaši tad, ja zālītes vēlas lasīt saskaņā ar Mēness kalendāru. Tomēr svarīgāk ir visus augus plūkt saudzīgi, izjūtot pateicību pret dabu. No dabas jāņem tik daudz, lai tai paliktu vairāk." Stiprie vārdi, ko zāļu sievas pie sevis skandē, lasot zālītes, esot zināmi vien tām, kas šo amatu piekopj jau paaudžu paaudzēs. Dace pagaidām sevi uzskata par mācekli. "Joprojām no daudziem mācos. Zinu, ka daudzi ir gudrāki par mani šajā jomā. Taču ir arī daudz cilvēku, kuriem noder manas zināšanas. Ja vēl to visu

ELEMENTĀRA RĒKINĀŠANA!

- + Tas, kas lakstos, jāvēc jaunā mēnesī.
- + Tas, kas saknēs, jārok vecā mēnesī.
- + Ja vēc ziedus, tad ziedēšanas sākumā.
- + Ja vēc lapas, tad pirms ziedēšanas. Dažiem augiem tas gan var neizdoties, jo, piemēram, upenes zied vispirms un tikai tad izplaucē lapas.
- + Saknes jāvēc rudenī vai agrā pavasarī, kamēr augs vēl nav sācis augt un ziedēt.

Dārtas labās receptes

var izstāstīt neparastā veidā, tad informācija ilgāk paliek galvā.”

Daces lekcijas iecienījuši arī ārzemju tūristi, tālab viņa uzskates materiālu par dažādiem augiem sagatavojusi sešās valodās. “Ar Google Translator esmu iztulkojusi aprakstus, ko dod katrs augs, pat turku, islandiešu un spāņu valodā,” viņa stāsta. No grāmatas *Latviešu ārste*, kas glabājas muzejā, Dace savai programmai smelās 18. gadsimta gudrības, kā tolaik tika ārstētas dažādas kaites. Lai gan mūsdienu cilvēkam 18. gadsimta padomi tāds joks vien šķiet, Dace teic: “Tur skaidri rakstīts, ka dakterim jāveic trīs galvenie uzdevumi slimnieka ārstēšanā: jāizsvīdina, jāizmizina un jāizplūstina. Ja tiek interesanti pasniegts, cilvēks labāk atceras gan tēmu, gan recepti, gan visu pārējo informāciju.”

Saprotams, dažkārt kāds pavaicā, lai skaidri un gaiši pasaka, kā tad pagatavot mīlas vai jaunības eliksīru. Kas ar ko jāmaisā kopā? Cik ilgi jākarsē? Dace stāsta, ka jau izsenis tā sauktajos mīlas eliksīros izmantotas dažādas garšvielas: kanēlis, kardamons, ingvers un kas tik vēl ne. “No mūsu pašu dabas līdzekļiem jālasa naudulis. Nezinu, kā naudulis varētu līdzēt absolūti veseliem cilvēkiem, taču vīriešiem, kam ir potences problēmas, ļoti palīdz. Sievietēm, lai viņas būtu sievišķīgākas, iesaka dzert apiņu tēju. Apiņos ir vielas, kas līdzīgas sievišķajiem hormoniem.

Lucernas pulveris tibetiešu stilā

Ja negribas vāriet no kāda auga tēju, to izžāvē, samal kafijas dzirnaviņās un lieto pēc tibetiešu metodes – vienu tējkaroti auga pulvera ielber glāzē silta ūdens, izmaisa un izdzer ar visiem biežumiem. Tādā veidā var lietot uzturā sējas lucernu. Tā palīdz, ja ir diabēts, nervozitāte vai vairogdziedzera problēmas.

Priežu čiekuru ievārījums elpceļu veselībai

Var gatavot gan no pumpuriem, gan čiekuriem. Līdz Jāņiem savāc pumpurus vai čiekurus, uz pāris minūtēm uzlej karstu ūdeni, tad nolej nost. Savāra biezu cukura sīrupu, met iekšā čiekurus un uz mazas uguns vāra trīs stundas. Pilda burciņās. Ievārījums palīdz pret klepu.

Zemes tauku uzlējums

Iekšķīgai lietošanai. Liek burciņā zemestaukus, pārlej ar degvīnu un pēc trim nedēļām lieto pa pilienam iekšķīgi vai ierīvē vietas, kur sāp, piemēram, radikulīta vai nervu iekaisumu gadījumos. Ieteicams izlietot gada vai divu laikā. Ja uzlējums kļūst duļķains, jālej ārā.

Lauru lapu uzlējums

Saliek burciņā tik daudz lauru lapu, cik vien salien, un virsū uzlej degvīnu. Pēc tam ar šo uzlējumu ieziež sāpīgās vietas.

Gaiļbiksišu vīns sirds profilaksei

Šī ir zāļu sievas Zeltītes Kavieres recepte. Salasa gaiļbiksišu ziedus, liek traukā un uzlej baltvīnu (apmēram 12%). Dzer pa malciņam sirds stiprināšanai.

Attīrīšanās kure ar gārsām

Saplūc gārsu lapas, sablendē un sajauc ar nedaudz ūdens, lai masa šķidrāka. Dzer organisma attīrīšanai, ja ir vielmaiņas problēmas, sāļu izgulsnējumi, artrīts.

Hercogiene Elizabete Magdalēna bija naska uz raganu dedzināšanu. Un tur slēpjas liela pretruna – necieta raganas, bet tajā pašā laikā pati vāca zāļu tējas un centās pat ārstēt savus zemniekus.

Viriešiem savukārt apiņu tēju neiesaka, to dzerot, var kļūt līdzīgi alus dzērājiem – apaļīgām formām.”

Zilgalvīte pret saaukstēšanos

Dobeles zāļu sievas tējas nav nopēmas nevienā veikalā. Dacei mājās ir zāļu vējamā iekārta – tāds neliels bundulītis. kāda fabrika un rūpnieciska ražošana padomā. “Savācu tik daudz, cik vajag mīja programmas vadišanai, radiem, draug un pašiem,” viņa paskaidro. Pērn salasīta 100 dažādu veidu tējas. “Ļoti garda tēja: nāk no ķiršu lapām. Lai gan reti kurš to vērts zināt, ka ir tāda zilgalvīte – zied zi ziedīņiem. No tām sanāk garšīga un vē tēja, kas palīdz tikt galā ar saaukstēšanos kas to atklājuši, saka: ja mājās ir zilgalvīte ja, citu zāļu nevajag. Arī nātre ir augš ar šu izmantojuma spektru. Var samest laj blenderkrūzē, pieliet nedaudz ūdens u blendēt sulu. Var griezt salātos. Var vār pā. Var kaltēt. Ja negaršo tēja, var samal verīti un dzert ar ūdeni, jo nātres labo ip uzskaitījums aizņem pat puslappusi: u asins sastāvu, dod spēku, der pret daž iekšējām vainām, klepu un saaukstēš. stāsta zāļu sieva un iesaka neizmest savu vainagu, jo pat no tā varot gatavot tēju. stāsta: “Agrāk gadījumos, ja saslima kā piņš, sakaltētajam Jaņu vainagam uzlēj: ni un deva gotiņām padzerties.”

Mušmires kā zāles? Tikai saziņā ar ārstu

Grūti iztēloties, ka pienenes, ko saucam par uzmācīgām nezālēm, var darīt labu. Īpaši to saknes. “Var pava: meklēt jaunās pienenes, tās izrakt, lapīnas sagriezt salātos, bet saknītes s: samalt un ēst – ļoti vērtīgas un noder ir problēmas ar aknām, aizkuņģa dz ar diabēta gadījumos. Tikpat labi p saknes var pievienot, gatavojot kādi tus,” iesaka Dace. Protams, jāuzmanā: dīgajiem augiem, taču vairākumam aizsardzība, proti, indīgie visbiežāk i ti negaršīgi. “Vēl ir daudzas lietas, ka indīgas, tomēr noderīgas ārigai lie Strīdīgs jautājums ir par sarkano n Patiesībā to var lietot, bet tikai saziņ stu. No mušmires gatavo uzlējumu var ieziest sāpošās locītavas. Taču, k das mantas tiktu, jāveic vesela pro kas sākas ar pareizās mušmires izvē ierakšanu zemē, noturēšanu. Esmu jusi tādu līdzekli lietot – palīdz, ta sava gala augu, kas ir daudz drošāk tigāki un arī iedarbīgi,” stāsta zāļu priecājas, ka veselīgs dzīvesveids m piedzīvo renesansi. ●

ASTAROTS

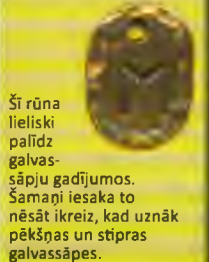
Rūnu talismani – Tavas veselības sargi!

Rūnas ir vienas no noslēpumainākajām un spēcīgākajām maģiskajām zīmēm. Rūnu slepenajos simbolos ir ietverti priekšstati par dabā un visumā valdošajiem spēkiem, jo katrs rūnas simbols var kalpot par līdzekli visuma palīdzības saņemšanai. Rūnas spēj aizsargāt no slimībām un palīdz atveseļoties. Gadsimtiem ilgi skandināvu dziednieki šīs slepenās zināšanas nodeva no paaudzes paaudzē, taču pavisam nesen notikušajā skandināvu dziednieku sapulcē tika nolemts daļu no rūnu noslēpumiem atklāt, piedāvājot rūnu veselības talismanus. Ar salona ASTAROTS starpniecību ir iespējams pasūtīt rūnu talismanus arī Latvijā. Talismanu skaits ir ļoti ierobežots, tāpēc tikai retajam būs iespēja iegūt rūnu slepenās maģijas talismanus.

ALGIZ

EHWAZ

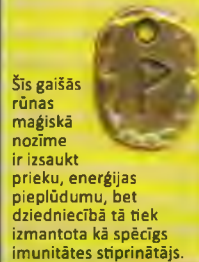
OTHALA

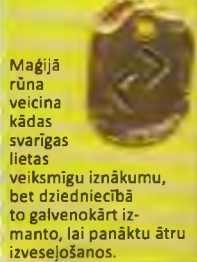
ANSUZ

WUNJO

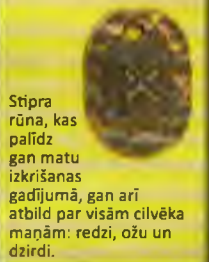
JERA

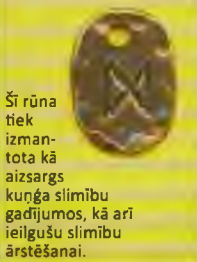
SOWILO

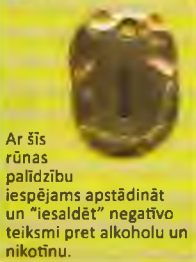
MANNAZ

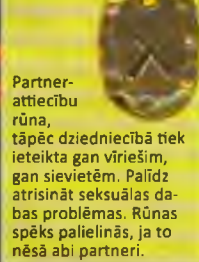
DAGAZ

ISA

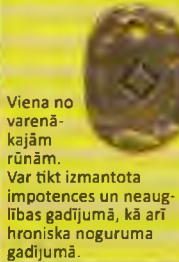
GEBO

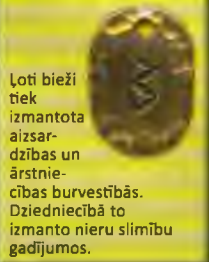
THURISAZ

INGWAZ

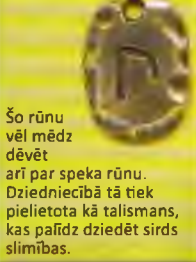
BERKANO

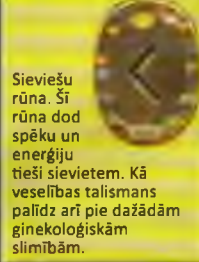
PERTHRO

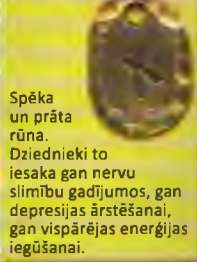
URUZ

KENAZ

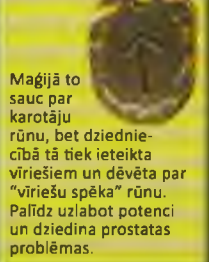
NAUTHIZ

LAGUZ

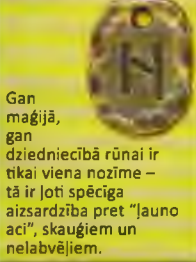
TIWAZ

EIHWAZ

HAGALAZ

RAIDHO

FEHU

Lai sekmīgi darbotos ar rūnām, obligāti jāievēro šādi principi

- ticība rūnas spēkam, • godprātīgi nolūki, • cieņa un godbijība pret rūnu.

Viena rūnu talismanu cena Ls 3,49 + pasta izdevumi. Visiem rūnu talismaniem ir pievienota instrukcija kā tos pareizi enerģētiski attīrīt un uzlādēt. Katrs, kas pasūtīs 3 un vairāk rūnu, dāvanā no salona ASTAROTS saņems kastīti ar 8 viraka smaržkociņiem.

Rūnu pasūtījumu var veikt pa tālr. 29888304 vai arī internetā www.astarots.lv
www.astarots.lv veikali saloni Rīgā, A. Čaka ielā 64, Ventspilī, Lielā ielā 4
www.astarots.lv – pārdošanā dabīgie akmeņi, Taro kārtis un ezotēriski suvenīri

Kad Jāņu nakts burvība izplēn

Mēs visi staigājam maldu ceļus, reizēm nespēdami novērtēt patiesi vērtīgo un pīdamies spriedumos. Jurim ir savs stāsts par Jāņiem un kādu cilvēku, kura nozīmi apkārtējie apjēdza vien tad, kad, tam aizejot, palicējus pārņēma sajūta, ka šis cilvēks ir paņēmis sev līdzī svētkus.

Marutas tante ģimenē un radu lokā tikapiņemta, ciēnīta un respektēta, taču īpaši tuvu attiecību nevienam ar viņu nebija. Iemesls tam bija gaužām vienkāršs – viņa bija palikusi pēdējā no savas paaudzes, jaunajiem bija citi uzskati, citas intereses un priekšstati par vērtībām. Pašai klāt neesot, mēs viņu šād un tad dēvējām par zāļu sievu, bet vairākas kundzītes, kas bija aizrāvušās ar fen šui un dažādu vēdisku rituālu piekopšanu, šajā vārdā ielika pat mazliet nevājošu izteiksmi. Un ne bez pamata. Vecā sieva šos jaunievedumus necieta ne acu galā – parasti gan neko neteica un neizrādīja, taču lika noprast, ka mums vajadzētu turēties pie gudrībām, ko mūsu senči ir apzinājuši un savākuši, nevis akli skriet pakal citzemju krāsainajiem brīnumiem.

Sietiņu kūrorts

° Tante dzīvoja mūsu dzimtas mājās *Sietiņos*, kas atradās Tūjā netālu no jūras, un mēs visi uz turieni labprāt braucām pavadīt nedēļu nogales vai atvaļinājumus. Mūs burtiski vilka uz turieni. Un kā nu ne – tā vieta, šķiet, bija pielīta ar mistisku enerģiju, nomierināja satrauktu prātu, deva spēku un līdzsvaru, kas tik nepieciešams ikdienā. Marutai savu bērnu nebija, taču vasarās mājas piepildīja viņas nu jau aizsaulē aizgājušo brāļu un māsas bērni, mazbērni un mazmazbērni, kuru pulkam pakāpeniski bija pievienojušies arī draugi. Tāpēc šajās mājās allaž valdīja tāds atpūtniecisks noskaņojums. Marutas tantei nekas nebija ie-

bilstams – viņa bija priecīga, ka visriņķi ir cilvēki. Tie viņai nepāvisam netraucēja, savukārt tantei pašai piemita īpašas spējas netraucēt viesiem. Protams, no viesiem tika arī savs labums – ja sabrauc cilvēki no pilsētas, kas nocietušies pēc laukiem, viņi arī kādus saimniecībās darbus uzskata par izklaidi. Vīri labprāt skaldīja malku. Nereti veidojās pat tāda kā sacensība – kura kompānija vairāk padaris, lai pēc tam varētu palielīties. Arī vaģās visi metās iekšā ar lielu entuziasmu, jo, kas vienam būtu lielas mokas, visiem kopā tāds nieks vien bija.

Taču galvenais gada notikums, protams, bija Jāņu svinēšana. Tad uz *Sietiņiem* devās ikviens, kas kaut vai vienu nakti bija

pavadījis tur. Nakts pārlaišana zem Sietiņu jumta tika atzīta par tādu kā sava veida pieraksta sistēmu – ja bijī kādreiz uzaicināts un palicis tur pa nakti, tēv bija tiesības pašam, bez īpaša aicinājuma pieteikties uz Jāņu svinēšanu.

Tradīciju kopšana

Pirmie svinētāji ieradās jau laikus – pāris dienu iepriekš. Parasti tie bija vecākie ļaudis, kas uzskatīja par savu pienākumu aizbraukt uz Sietiņiem, lai sagatavotos kuplā jāņubērnu pulka uzņemšanai. Viens no svarīgākajiem pienākumiem viņiem bija pēc vietējām tradīcijām sasiet jāņusieru. Dienu pirms svinībām sabrauca vidējās paaudzes līgotāji, kuri tad sagatavoja ugunsкура vietu, iztīrīja visas pažobeles, lai pēc iespējas vairāk viesu varētu izguldināt zem jumta, pielīdzināja plaviņu telšu pilsētiņai. Malku ugunskuram gādāt gan neviens nesāka, jo tā bija viena no rituāla sastāvdaļām svētku dienā.

Un tad jau pienāca svētku rīts, kad sākās istā rosība. No paša rīta sāka ierasties pārējie līgotāji, un ikviens atbraucējs ātri iejuka rosīgo pulciņā, it kā jau iepriekš būtu saņēmis konkrētu uzdevumu, kas jāpaveic. Puiši gāja uz mežu gādāt malku, citi gatavoja solus ap ugunsкуру, meistaroja galdus, stiepa alus mucīņas, rosījās ap kūpinātavu, grieza meijas un pušķoja mājas. Sievas un meitas devās uz plavu pēc ziediem, gatavoja mielastu, pina vītnes un vainagus.

Svētkus ievadīja bagātīga ieturēšanās. Senākos laikos galds tika klāts plašajā saimes istabā, taču lielā viesu skaita dēļ vēlāk ēšana tika pārcelta uz pagalmu zem klajas debess vai īpaši uzslīetā appušķotā nojumē, ja bija apmācies vai lija.

Kad visi bija paēduši un saule laidās uz vakara pusi, sekoja Marutas tantes vārdi, kas šķiet, nemainījās visa viņas mūža laikā: "Paldies saimniecēm par gardo maltīti, un tagad sumināsim mūsu Jāņus!" Šo sakāmo viņa bija mantojusi no sava tēva, šo māju iepriek-

Netika aizmirsta neviena tradīcija, kas, protams, atkārtojās gadu no gada – gan pusnakts pelde jūrā, lai veselība turas, gan līgovaiņu zīlēšana, gan arī kaimiņu aplīgošana, kad viss lielais līgotāju pulks devās ciemos uz tuvējām mājām.

sējā saimnīca. Tas bija kā signāls, ka sākās svinēšana, un brīdis, kad Marutas tante izrāvās no savas pelēcības un kļuva par notikuma galveno personu. Viņa pirmā lēnīem soliem devās pāri pagalmam, un visi citi viņai sekoja svētku gājienā. Pie pušķotajiem vārtiem atskanēja pirmā līgodziesma, kurai pievienojās ikviens – vārti bija kā maģisks portāls, caur kuru izejot ikviens aizmīrsa mūsdienu latvieša kūtrumu un atgriezās laikā, kad visi zināja tautasdziesmas, tradīcijas un rotaļas. Gājienam sasniedzot ugunsкура kalniņu jūras krastā, sāka skanēt Jāņu sumīnāšanas dziesmas, un vecā saimniece lika visiem Jāņiem galvā ozollapu vainagus, bet viņi pēc tam kopīgi aizdedzināja ugunsкуру un cienāja visus ar alu. Netika aizmirsta neviena tradīcija, kas, protams, atkārtojās gadu

no gada – gan pusnakts pelde jūrā, lai veselība turas, gan līgovaiņu zīlēšana, gan arī kaimiņu aplīgošana, kad viss lielais līgotāju pulks devās ciemos uz tuvējām mājām.

Pie cilvēka, ne pie jūras

Bet tad pienāca diena, kad Marutas tante mūs pameta. Viņa izdzīva ātri, nevienam nesagādājot raizes un nevienu neapgrūtinot – tieši tā, kā bija dzīvojusti. Pienāca pirmie Jāņi bez viņas. Sietiņos atkal sabrauca kupls līgotāju pulks, un viss šķietami notika gluži tāpat kā citus gadus, taču visiem bija sajūta, ka kaut kā pietrūkst. Apmulsuma brīdis iestājās pēc mielasta, kad Marutas tante parasti teica savus ievadvārdus. Visi bija paēduši un tā kā gaidīja kādu uzaicinājumu, taču iestājās neveikls klusums. Un tikai tad daudzi apjauta, cik patiesībā nozīmīga bija bijusi allaž nemanāmā Marutas tante. Beigu beigās kāds jau pateica tos vārdus un sāka virzīt viesus uz svētku ugunsкура kalniņu, taču nākamā aizķeršanās sekoja pie vārtiem – dziesmas vairs neskanēja tik raiti. Lielajam līgotāju pulkam pietrūka vienotības, ļaudis sadalījās pulciņos, kaimiņus aplīgot aizgāja tikai daļa no svinētājiem, un pirmoreiz kāds devās gulēt, nesagaidot saullēktu.

Nākamajā gadā līgotāju skaits bija sarucis uz pusi – daudzi izvēlējās nebijāt atmiņas par fantastiskajiem svētkiem. Un vēl pēc gada jau vairs neviens neesot dziedājis – jaunie uzlikuši mūzikas aparātus, un no kādreizējiem svētkiem tad vairs bija palikusi tikai atblāzma. Arī es pats tad tur vairs nebiju, izvēlējoties doties pie attāliem radiem, kur svinēšanas centrā bija vecie saimnieki, kas spēja iedegt Jāņu nakts burvību savos viesos. Un vienugad tur satiku arī savus radus no Sietiņiem. Apspriežot aizgājušo laiku godību, pieminējām Marutas tanti, kas savā ikdieniskajā pelēcībā tomēr bija izrādījusies pati svarīgākā persona. Visi bijām pārliecināti, ka braucam uz skaistu vietu pie jūras, bet patiesībā, paši neapzinoties, bijām braukuši pie cilvēka, ko viņa dzīves laikā tā isti nemaz nenovērtējām. ●

HOMEOPĀTIJA – brīnums vai placebo?

Par spīti tam, ka nav nekādu zinātnisku pierādījumu homeopātijas efektivitātei, tā ir viena no populārākajām alternatīvās medicīnas metodēm. “Kaut kas tur ir,” atzīst cilvēki, kuri ārstēšanā izmantojuši homeopātiju. Bet kas?

▼ *Bunita Flagle*

Konsultējusi ārste homeopāte **INGUNA VECVAGARE**, Centra homeopātiskās klīnikas vadītāja, Latvijas Homeopātu asociācijas prezidente un starptautiskās ārstu homeopātu biedrības *Liga Medicorum Homeopathica Internationalis* biedre

Pagājuši jau divi gadsimti, kopš pasaulē pazīst homeopātiju, un šo daudzgadu laikā tās pozīcija ārstniecības metožu sistēmā nav mainījusies – tā joprojām atrodas plauktiņā "alternatīvā ārstniecības metode". Laiku pa laikam medicīnas pētnieki un respektabli mediķi uzsver, ka nav nekādu zinātnisku pierādījumu homeopātijas medikamentu efektivitātei, un pāsteigušies homeopātiju nodēvēt par "novecojušu modi". Tomēr pie homeopātu kabinetu durvīm kā bija, tā ir pacientu rindas, un arī Latvijā tā ir viena no populārākajām alternatīvās ārstniecības

metodēm. Kas pirms 200 gadiem kāda nepraktizējoša ārsta radīto metodi padara tik īpašu?

Līdzīgā ārstēšana ar līdzīgo

Homeopātija ir alternatīvās medicīnas veids, ko 18. gadsimta beigās radīja vācu ārsts Semjuels Hānemaņš, piedāvājot ārstēt pacientus ar ļoti atšķaidītiem preparātiem. Viņš arī radīja vārdu "homeopātija", apvienojot grieķu izcelsmes vārdus *homoios* (līdzīgs) un *pathos* (ciešanas). Šādi Hānemaņa radītā ārstniecības metode pauž vienu no tās svarīgākajiem principiem, proti, līdzīgā ārstēšana ar līdzīgo jeb noteiktu simptomu ārstēšana ar zāļu vielām, kas veselos cilvēkos rada tieši tādus pašus simptomus kā ārstējamā slimība. Pēc Hānemaņa pārliecības, ja augs, minerāls vai cita viela lielās devās veselam cilvēkam izraisa simptomus, mazās devās šīs līdzeklis palīdz ārstēt

attiecīgo slimību, kas izpaužas līdzīgi.

Otrs būtiskākais princips ir ārstēt cilvēku kopumā. Tas nozīmē individuālu pieeju, kas ir ļoti būtiski mūsdienās, kad daudzi ārsti savam pacientam pat tad, ja viņš vizīti gaidījis mēnešiem ilgi, nevar atvēlēt vairāk par pusstundu.

Homeopāts kā izmeklētājs

Vizīte pie homeopāta ilgst vidēji stundu vai pat ilgāk. Tās laikā ārsts ne tikai iztaujā par veselības traucējumiem, kas atveduši cilvēku pie ārsta, bet arī mēģina saprast viņa temperamentu, būtiskākās rakstura iezīmes, noskaidro visu par agrāk pārciestajām slimībām un var uzdot arī šķietami neparastus jautājumus, piemēram, noskaidrot, kādi ir jūsu hobiji.

"Ja pacients man sūdzas par galvassāpēm vai deguna blakusdobuma iekaisumu, tad man tā nav diagnoze, bet fakta konstatējums. Diagnoze ir skaidrojums, kāpēc radušās galvassāpes vai deguna blakusdobuma iekaisums," skaidro homeopāte Inguna Vecvagare. "Homeopātija meklē cēloņsakarības."

Inguna Vecvagare teikto ilustrē ar kādu piemēru. Trīs-

padsmītgadīgai meitenei ielīgušas iesnas un reizumis asiņo deguns. Ārsts, kas atbildīgs par ausu, kakla un deguna veselību, visticamāk, mēģinās ārstēt iesnas un, iespējams, ieteiks lietot antibiotikas, taču homeopāts pieļaus iespēju, ka iesnas un deguna asiņošana ir viena no premenstruālā perioda īpatnībām jeb veids, kā ķermenis sagatavojas reproduktīvajam periodam. "Protams, var ārstēt šā bērna iesnas ar antibiotikām, bet ko mēs no tā iegūsim – būs labāk vai sliktāk? Nepareizi ārstējot, ir risks, ka jaunā meitene kļūs par sievieti, kurai visu atlikušo mūžu būs dažādas ginekoloģiskas slimības. Savukārt, ārstējot homeopātiski, terapija būs ne tikai lokāla, bet arī visam ķermenim pozitīva un profilaktiska."

Homeopātam ir ļoti svarīgi saprast, kāds ir viņa pacients, lai spētu viņu ārstēt. Hronisku slimību ārstēšanā diviem pacientiem ar identiskiem simptomiem ārsts nekad neparakstīs vienu un to pašu preparātu. "Tas, kas der visiem, neder nekam," saka Inguna Vecvagare. "Hroniskas slimības gadījumā mēs mēģinām izprast pacienta individuālās rakstura īpašības, lai atrastu viņa kodolu un līdz ar to vienu vienīgo pareizo homeopātisko medikamentu. Man ir pilnībā jāsaprot pacients, jāiekāp

TAS JĀZINA!
★ Homeopātiskās zāles nevar aizvietot operāciju.
★ Homeopātija neārstē iedzimtas un ģenētiski mantotas slimības.
★ Homeopāta sertifikātu var iegūt tikai ārsts ar augstāko medicīnisko izglītību.

SEMJUELS HĀNEMANS (1755–1843)

Alternatīvās medicīnas – homeopātijas pamatlicējs. Jaunībā Hānemans apguva vairākas valodas, tostarp angļu, franču, itāļu, grieķu un latīņu. Iztiku viņš pelnīja kā tulks un valodu skolotājs. Divus gadus S. Hānemans studēja Leipcīgā. Lai papildinātu savas zināšanas klīniskajā medicīnā, viņš pārcēlās uz Vīni, kur studēja vēl desmit mēnešus. Jau kā praktizējošs ārsts S. Hānemans neslēpa, ka viņu neapmierina daudzas tolaik populāras ārstēšanas metodes, piemēram, asins nolaišana. Viņš apgalvoja, ka medicīna pacienta ciešanas padara vēl lielākas. 1784. gadā S. Hānemans pameta ārsta darbu un pelnīja iztiku ar rakstniecību un tulkošanu. Tulkojot

grāmatu *Traktāts par medicīnas matēriju*, S. Hānemanu ieinteresēja apgalvojums, ka preparāti, kas iegūti no hinīna koka, savas viskozitātes dēļ izrādījās efektīvi malārijas ārstēšanā. Viņš izmēģināja hinīna aplikācijas un konstatēja, ka lielās devās hinīns izraisa malārijai līdzīgus simptomus, bet mazās devās mazina tos. Tas viņu pamudināja turpmākajos meklējumos homeopātiskos preparātus vienmēr pārbaudīt uz veselīem cilvēkiem un postulēt principu, ka "līdzīgs ārstē līdzīgu". Konstatējais, ka daudzi no tiem ir veselam organismam kaitīgi vai pat toksiski, S. Hānemans nolēma šo problēmu atrisināt, tos atšķaidot lielās devās.

HOMEOPĀTIJAS TRIS PAMATPRINCIPI

1. Līdzīgais ārstē līdzīgu.
2. Individuāla pieeja.
3. Mazas devas.

viņa korpēs, jāsaprot, kur viņam spiež un kāpēc viņš klibo. Tikai tad varu atrast to preparātu, kas šim cilvēkam varētu būt ārstējošs daudzus gadus un varētu izrādīties arī profilaktisks."

Zāles – strukturēts ūdens

Galvenā ārstniecības metode homeopātijā ir tās medikamenti. Zāļu izejmateriāli tiek iegūti no augiem, minerāliem,

dzīvniekiem, arī baktērijām. "Tā kā organisms ir dabas sistēmas sastāvdaļa, tas perfekti pazīst šīs vielas," stāsta Inguna Vecvagare.

Interesantākais ir tas, ka medikamenti tiek gatavoti, jo nākamais homeopātijā svarīgākais princips ir "mazas devas".

Medikamenti tiek gatavoti, arvien vairāk un vairāk tos atšķaidot. "Mēs izmantojam daudzpa-

kāpju šķaidīšanu decimālajā vai centisimālajā skalā," skaidro Inguna Vecvagare. "Tas nozīmē, ka vienu daļu aktīvās vielas šķīdina vai nu deviņās, vai 99 daļās atšķaidītājā, kas parasti ir ūdens. Šāda atkārtota šķaidīšana tiek izdarīta tik daudz reizu, cik liela potence ir nepieciešama. Pie 12. potences preparātā aktīvās vielas molekulu vairs nav."

Uz jautājumu, kā gan aktīvās vielas tik lielā atšķaidījumā spēj ietekmēt organismu, viņa paskaitro: "Visa pamatā ir ūdens īpašības. Zāļu vielai nonākot

Viedokļi

Homeopātija ir fascinējoša pasaule

GUNA BLUMBERGA, homeopāte:

"Par homeopātijas efektivitāti mani pārliecināja ģimenes draudzene un kolēģe homeopāte Vija Neilande. Viņa man parādīja jaunu ceļu, kā var palīdzēt cilvēkiem pat viskritiskākajās dzīves situācijās ar vienkāršiem, maziem, baltiem graudiņiem. Man tas šķita neticami, tāpēc turpināju mācīties Itālijā, lai padziļināti izprastu homeopātijas fascinējošo pasauli. Ikdienā praktizēt mani mudina profesionāla interese par slimību cēloņiem un peripetijām katrā cilvēka psihē. Turklāt darbs man sagādā dziļi cilvēcisku gandarījumu par katru izārstēto, vienalga, vai tā būtu pumpa, no kuras cilvēks ar homeopātijas palīdzību atbrīvojies, vai arī smaga hroniska slimība, ko mēs apstādinām."

RSU nemāca homeopātiju
EDIJS ŠAUERS, Rīgas Stradiņa universitātes pārstāvis:
"Arsta profesija ir reglamentēta profesija, kas atbilst skaidri definētiem standar-

tiem, tāpēc, sekojot pasaulē ierastajai vadošo augstskolu praksei, Rīgas Stradiņa universitāte (RSU) piedāvā apgūt uz pierādījumiem balstītu tradicionālās medicīnas izglītību. Ta ietver zināšanas par histoloģiju, anatomiju, zināšanas par slimībām un to ārstēšanas metodēm, kas rezumējas konkrētās jaunā ārsta zināšanās, kompetencēs un prasmēs. Tā kā homeopātija nav balstīta šādos zinātniskos pierādījumos, RSU to studiju programmās nepiedāvā. Jāpiebilst, ka homeopātija nereti tiek jaukta ar fitoterapiju (ārstniecisko augu izmantošanu ārstniecībā). Tas ir divas dažādas jomas, jo, pirmkārt, ir fundamentāli atšķirīga zāļu pagatavošanas tehnoloģija un lietošana, otrkārt, homeopātija veic diagnostiku un ārstniecību, treškārt, fitoterapijas iedarbību var pierādīt zinātniski, ko ir daudz grūtāk izdarīt homeopātijā. Vienlaikus RSU kā izvēles kursu piedāvā ne-tradicionālo medicīnu, ko pasniedz pazīstamais *cigun* meistars Igors Kudrjavcevs."

Homeopātijai nav nekādu pierādījumu

UGA DUMPIS, Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes asociētais profesors, infektologs un epidemiologs:

"Es negribu iesaistīties polemikā par tematu, kas nav diskusijas vērts, jo nav nekādu zinātnisku pierādījumu, ka homeopātija darbojas, un homeopātiskie medikamenti nav zāles zāļu izpratnē. Būtu vajadzīgi psihologu un psihoterapeitu pētījumi, lai atrastu izskaidrojumu tam, kāpēc cilvēki un arī ārsti tic homeopātijai."

VATIKĀNA PAVASARA CERĪBA

FRANCISKS

FRANCISKS

MARIO ESKOVARS

*Jaunā Romas pāvesta
pirmie vārdi pasaulei ir
aicinājums*

LŪDZIET PAR MANI!

Jūs KONTINENTS

www.kontinents.lv

Blijas iela 17; 67204130

KONTINENTS

KRITIZĒTA ALTERNATĪVĀS ĀRSTNIECĪBAS METODE

Mūsdienu medicīna skeptiski attiecas pret homeopātiju, jo vairākam homeopātisko zāļu nav pārbaudīta to efektivitāte un lietošanas drošums. Veiktajos klīniskajos pētījumos nav konstatētas atšķirības starp homeopātiskajiem līdzekļiem un placebo. Piemēram, ASV Mediķu asociācija salīdzinājusi homeopātiju ar pūšļošanu.

Medicīnas žurnālā *Lancet* 2005. gadā tika publicēts apjomīgs Šveices un Lielbritānijas pētnieku pētījumu pārskats, kurā secināts, ka homeopātija slimību ārstēšanā nav efektīvāka par placebo. Mediķi izanalizējuši 110 homeopātisko līdzekļu klīniskos pētījumus un līdzvērtīgu skaitu tradicionālo medikamentu pētījumus. Pētījuma autori neatklāja pārliecinošus pierādījumus, ka homeopātiskās ārstēšanas metodes iedar-

bojas kaut nedaudz labāk par placebo metodēm.

2008. gadā bijušais homeopāts, Ekseteras universitātes komplementārās medicīnas profesors Edzards Ernsts, kurš savos akadēmiskajos pētījumos nodevies alternatīvo medicīnas metožu analīzei, pauda viedokli, ka homeopātiskā terapija ir bioloģiski neiespējama un tās izmantojums klīniski pētītu medikamentu vietā pat rada apdraudējumu pacienta veselībai. "Homeopātija var būt pat bīstama, ja to lieto zinātniski pierādītu medicīnas procedūru, piemēram, imūnizācijas, vietā," uzskata profesors E. Ernsts.

un enerģija, ko nodrošina šķidruma sakratišana vai dinamizācija. Zāļu viela organismā šūnu receptoriem var tuvoties tikai ūdens šķīdumā. Homeopātisko zāļu gadījumā ar atšķaidīšanu panāk, ka viss ūdens preparātā ir strukturēts un atbilst aktīvās vielas struktūrai. Tas nozīmē, ka informāciju par zāļu vielas virsmas uzbūvi glabā ūdens, un, lai šo informāciju nodotu tālāk, pati viela vairs nav nepieciešama."

Homeopātija nav konservatīva un dažos gadījumos pieļauj, ka ārstēšanas gaitā tiek kombinēti homeopātiskie un sintētiskie medikamenti. "Ja cilvēks ārstē hroniskas slimības, lietojot

sintētiskos medikamentus, nedrīkst pārtraukt to lietošanu un paziņot, ka nu mēs ārstēsiesim tikai ar homeopātiju. Kādu brīdi var lietot sintētiskos un homeopātiskos medikamentus," skaidro Inguna Vecvagare. "Taču homeopātiskais medikaments dod iespēju atteikties no sintētiskajiem medikamentiem."

Jo vairāk uzzina par homeopātiju, jo sarežģītāka tā šķiet, jo tā ir saistīta ar filozofiju un psiholoģiju, ķīmiju un bioloģiju, fiziku un metafiziku. Pēc Ingūnas Vecvagues vārdiem, "jāizmirst materiālā pasaule" un jāpaplašina redzējums.

Taču tieši šī ārstniecības metode vieš cerības tiem, kuri cieš no hroniskām slimībām. "Kad mācījos Medicīnas institūta S. kursā, sapratu, ka man joprojām nav skaidrības par ļoti daudzām sistēmiskām un hroniskām slimībām. Algoritms visām ir viens: iemesli nezināmi, terapija simptomātiska, prognoze sliktā," stāsta Inguna Vecvagare. "Tas mani, jaunu ārsti, dzina izmisumā, jo es taču gribēju glābt pasauli, bet vienīgais, ko varēju darīt – iemācīties, ka par daudzām slimībām mēs neko nezinām. Mēs nezinām ne izraisītāju, ne risinājumu. Homeopātija ar saviem cēloņsakarības meklējumiem sniedza man atbildes uz daudziem jautājumiem, un es ikdienā redzu gana daudz gadījumu, kad tā dara brīnumus." ●

ūdeni, tā molekulas izveido struktūru, kas precīzi atkārtos šīs vielas molekulas virsmas uzbūvi. Jo vairāk atšķaidām, jo lielāks daudzums ūdens telpiski sakārtojas. Lai molekulas sakārtotos un veidotu stabilu struktūru, tām nepieciešams laiks

HOMĒOPĀTI LATVIJĀ JAU KOPŠ 19. GADSIMTA

Ārsti homeopāti Rīgā sāka darboties jau 19. gadsimta pirmajā pusē. Pēc viņu lūguma 1833. gadā tika nodibināta homeopātiskā aptieka, pirmā visā cariskajā Krievijā. Šī aptieka darbojas līdz pat šai dienai. Vēlāk tika atvērtas arī citas aptiekas. Līdz Otrajam pasaules karam Rīgā bija četras homeopātiskās aptiekas, kā arī pa aptiekai Bauskā un Liepājā. Pēc Otrā pasaules kara saglabājās tikai aptieka Vaļņu ielā 26, Rīgā, patlaban tā atrodas Skolas ielā 14.

APĒST SAULI

Dzeltenais siera ritulis, tāpat kā ugunskurs, Jāņu naktī ir saules aizstājējs, kamēr tā dažas stundas atpūšas, lai no rīta parādītos visā spožumā, solot veiksmi un izdošanos visiem ligotājiem, kas to sagaidījuši.

▼ *Cojja Pozņaka*

Dubultdzīvība

Olas, tāpat kā piens, ir dzīvības simbols, tāpēc saulgriežos noteikti jāapēd vismaz viens gabaliņš siera, lai gada nākamajā periodā nodrošinātu sev veselību un izturību.

Laimei un labklājībai

Ķimenes visā pasaulē pazīstamas kā laimes un labklājības nodrošinātājas. Tās noteikti pievienojiet sieram un mazu saišķīti piekariet pie namdurvīm.

Ar baltu kreklu

Siera gatavošana nozīmē būt tiešsaistē ar pašu sauli, tāpēc siera sējējai jāvelk balts kreklis un jāizturas ar cieņu pret šo pasākumu.

Treknā veiksmē

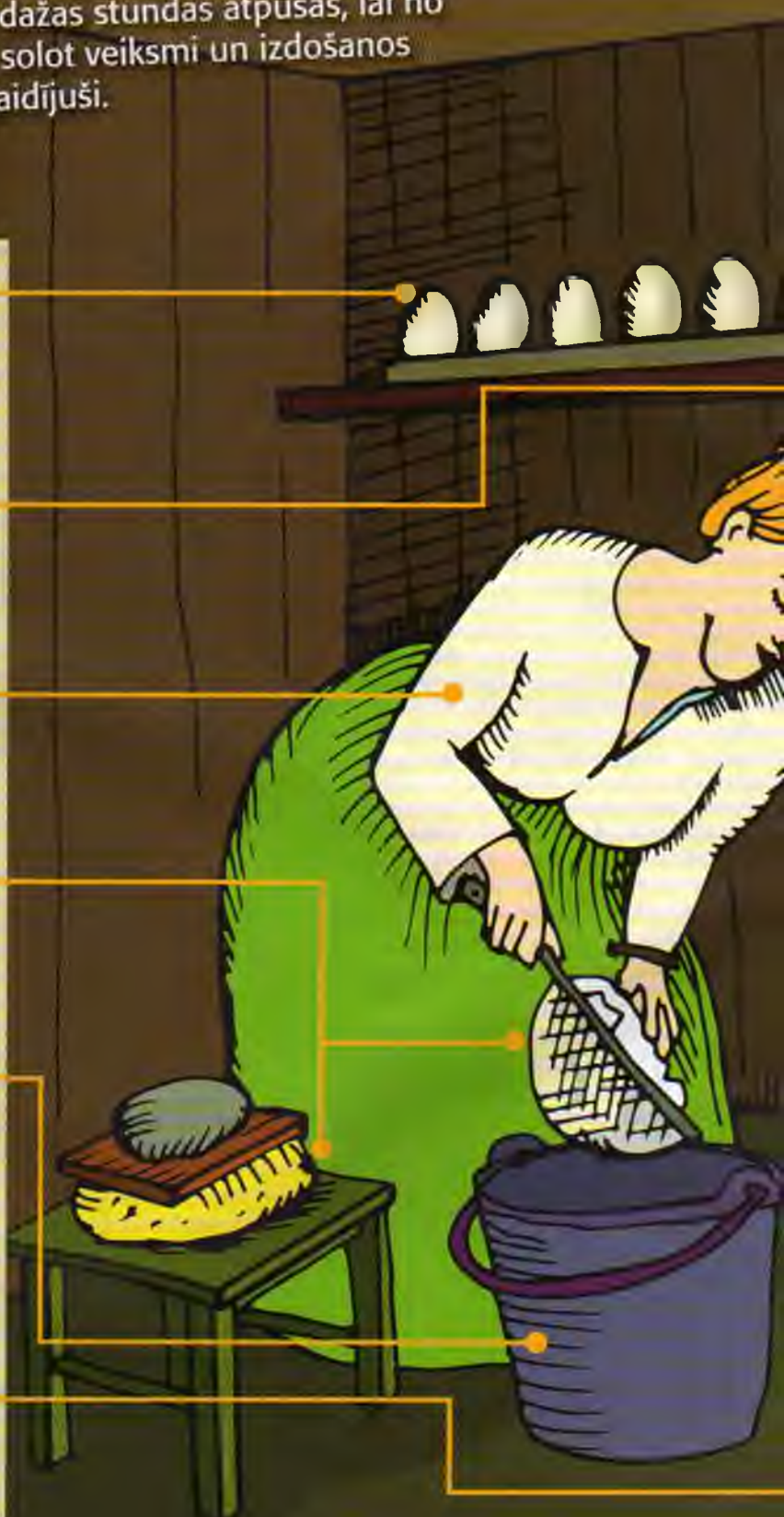
Jo treknāks un dzeltenāks izdodas siers, jo lielāka veiksmē un izdošanās sagaidāma šajās mājās.

Skaistumam un veselībai

Sūkalas, kas atdalījušās siera siešanas laikā, ielejiet stikla vai māla traukā (patiesībā der jebkurš trauks, izņemot plastmasas), aizvākojiet, apsieniet to ar sarkanu un zaļu dzīparu un nolieciet vēsumā. Trīs dienas pēc kārtas mazgājiet ar tām seju, atlikumu kopā ar jāņuzālēm pievienojiet vannai. Ejot šādā vannā, domājiet par to, ko savā ķermenī vēlaties izcelt un padarīt skaistāku.

Dzīvā uguns

Ja vien ir iespēja, gatavojiet sieru uz dzīvās uguns. Tam būs gan labāka garša, gan papildu spēks. Ja tādas iespējas nav, siera siešanas laikā aizdedziet vaska sveces.

GATAVOŠANA

Soli pa solim

Citādās Pasaules siera recepte

1 kg biezpiena
2–3 olas
5 litri piena
50 g sviesta
ķimenes, sāls
katls, siets, marle un
koka karote

1
Pienu uzkarsē līdz vāršanas
temperaturai

2
Pievienā biezpienu un lēnām
karsē, kamēr masa atšķalojas

3
Nokļūst sieta un biezpienu
atdala no šķīdām, tā vijājas

4
Katlā izkausē sviestu, ieliek
biezpienu masā un samaisa

5
Turpina maisīt, lai masa
piecepas pie kaita, pievieno
izkausētās olas, ķimenes un sāli

6
Masu ierīvē samitrinātā
marlē vai lina drāniņā, un elio
apūnu formā

7
Uzliek virsū sīgu, nāvēk
vēsumā un lipo vakarā uz
galda

✦ Ja sieru karsē zemā temperatūrā un īsu laiku, tas būs irdens un mīksts, ja augstā temperatūrā un ilgi, tad ciets.

✦ Ja gribas drupanu sieru, masai katlā jāļauj atdzist.

✦ Ja gribas mīkstāku sieru, masai jāpievieno ūdens.

Latviskā ragana bez slotas, kārpas un

Ap Jāņu laiku viņas sarosās.

Reti kurš iedomāsies, ka mūsu pašu latviskajai raganai nav nekādas saistības ar veco, kuprāno veču, kas laižas pa gaisu uz slotas un mīt mājā uz vistas kājas. Mūsējās ir mirušu sieviešu rēgi, kas vilina, zog govīm pienu un visādi kaitē.

▼ *Laura Škauniece*

Jaunais zinātnieks, folklorists Sandis Laime, strādājot pie savas doktora disertācijas, veica interesantu pētījumu par raganu tradīciju ziemeļaustrumu Latvijā: "Sākotnēji vēlējos rakstīt disertāciju par dažādu tipu svētvietām Latvijā. Viens no kritērijiem, kā pazīt senu kulta vietu, ir pētīt šo vietu nosaukumus. Ja nosaukmā minēts vārds "ragana", tas vedina domāt, ka agrāk šeit bijusi kulta vieta. Meklējot materiālus, atradu daudz dažādu ipatņu tekstu, kuros raganas – pretēji manai tā brīža pārliecībai – bija raksturotas nevis kā burves

ar slotas kātu un kārpu uz deguna, bet gan kā dēmoniski sieviešu kārtas gari. Tādējādi izdevās "atkāt" latviešu mitoloģijā līdz šim neidentificētu pārdabisku būtņi."

Nekā reāla, tikai pārdabiskais

Vairākumam no mums ir klišejs priekšstats par to, kādai jāizskatās raganai un kādu misiju viņa veic, diemžēl tie visi lielākoties būs vien tukši, stereotipiski pieņēmumi, kas ietērpti dažādos plašsaziņas līdzekļu radītos tēlos. Agrāk vārda "ragana" izcelsmi mēģināja skaidrot ar vārdu "redzēt", tātad – pareģot, un tautā šāds priekšstats ātri vien iesakņojās. Savukārt pagājušā gadsimta

melnā runča

80. gados krievu valodnieks Jurijs Otkupščikovs centās vārda "ragana" cilmi skaidrot ar vārdu "rags", uzskatot, ka raganas sākotnēji bijušas mitoloģiskas būtnes ar ragiem. Diemžēl arī šim pieņēmumam latviešu folklorā neizdosies atrast pierādījumus. Mums, latviešiem, senākais priekšstats par to, kas tad īsti ir ragana, līdz 20. gadsimta sākumam bija saglabājies Ziemeļvidzemes mutvārdu tradīcijā, kur raganas minētas nevis kā reāli cilvēki, bet gan kā gari, pārdabiskas būtnes bez miesas. "Latviešu folkloras krātuvē esmu atradis ap 300 tekstu, kuros raganas raksturotas kā dēminiski gari, nevis kā dzīvas sievietes. Šie teksti pierakstīti pat līdz 20. gadsimta vidum Valmieras, Cēsu, Valkas un Alūksnes pusē,

Bērzi ir raganu visiemīlotākie koki, kuros tās visbiežāk sēž, šūpojas un ķemmē matus.

arī Balvu rajonā. Šajā laikā cilvēki raganas iztēlojas kā garus, kas mit ūdeņos, ezeros, akmens spraugās, bieži vien pie kapiem vai kapsētās," stāsta folkloras pētnieks Sandis Laime. Mājskolotājs un folkloras kolekcionārs Dāvis Ozoliņš 19. gadsimta beigās publicēja rakstu par raganām, kurā melns uz balta ir teikts: ragana ir meža gars, meža sieviete, kam nav nekāda sakara ar burvjiem. Folkloras pētnieks Sandis Laime piebilst: "Latviešiem ir gana daudz specifisku nosaukumu dažādiem burvju un dziednieku veidiem: riebēji, vārdotāji, ragotāji, ragu licēji... Bija arī sievietes, kas prata melnās maģijas rituālus, bet, visticamāk, viņas nekad nesauca par raganām."

Kailas būtnes, kas velējas

Galū galā latviešiem rēgs nav nekāds ēteris bez aprisēm un veidola. Ir visnotaļ skaidrs raganas tēls. Visbiežāk raganas parādās pusnaktī vai ap pusdienlaiku skaistas, jaunas meitenes veidolā ar gariem, zeltainiem, nesapītiem matiņiem. Dažkārt tās parādās gluži kailas, kas ir zīme, ka šīs dāmas nav no laicīgās pasaules. Mēdz gadīties, ka raganām ir neparastas, hipertrofētas vai pārspīlētas ķermeņa daļas. Piemēram, naktis, kad raganas velējas, savas krūtis tās pārmet pār pleciem, lai ne-traucē darbā. Jā, velēšanās jeb veļas mazgāšana ir tipiska raganu nodarbe. "Teikās no Vid-

Mums, latviešiem, senākais priekšstats par to, kas tad īsti ir ragana, līdz 20. gadsimta sākumam bija saglabājies Ziemeļvidzemes mutvārdu tradīcijā, kur raganas minētas kā gari, pārdabiskas būtnes bez miesas.

zemes apvidus gandrīz visur, kur minētas raganas, tās mazgā veļu un dara to vecās kapsētās nakts laikā. Kāpēc? Senie ķelti un ģermāņi arī pazina līdzīgas pārdabiskas būtnes – velētājas. Šo tautu folklorā velēšanās saistīta ar attīrīšanās, šķīstīšanās konceptu. Arī latviešu ragana sākotnēji visdrīzāk bijusi kādas sievietes dvēsele, kas mirusi dzemdībās, noslikusi, nogalināta, pakārusies, mirusi neaprecējusies vai citādi nav pilnvērtīgi nodzīvojusies sev atvēlēto laiku," skaidro Sandis Laime. Ja cilvēka nāve bijusi likumsakarīga un istā laikā, viņa dvēsele nonāk veļu pasaulē.

Turpretim, ja gars ņemts nedabiskā veidā, gars turpina klejot pa zemes virsu: sievietes dvēseles kļūst par raganām, vīriešu – par lietuvēniem, ķēmiem, ērmiem... Lai gars tiktu uz viņsauli, tam jāšķīstās, proti, jāvelējas.

Nokutina līdz nāvei

Traģiski mirušu sieviešu garu jeb raganu klātbūtne visbiežāk bija jūtama konkrētās vietās, pārsvarā kapu apkaimē, arī tur, kur šīs sievietes gājušas bojā, piemēram, noslikstot purvā. Dzīvs cilvēks noteiktos laika posmos nedrīkst ienākt mirušo zonā. Ja viņš to neievēro, par to pienākas sods. Vidzemes pusē kā soda mērs minēta vadāšana – cilvēks tiek maldināts kādā apvidū, nespēj atrast mājupceļu līdz pat pirmajiem rita gaiļiem. Kad gaisma sāk aust, beidzas raganu laiks, un gājējam vai braucējam pēkšņi kā zviņas nokrīt no acīm – viņš atkal spēj atrast mājupceļu. Ziemeļlatgalē un Alūksnes pusē raganas piekopušas vēl neparastāku soda mēru – ar sajiem garajiem dzelzs nagiem vainīgo noku-

Ja paguva noskaidrīt spīganu saķeršanas vārdus vai parādīt pliku dibenu, tad lidojošā spīgana nokrita no debesīm.

tināja līdz nāvei. Nosmieties līdz nāvei šķiet ļoti neparasts veids, kā nomirt, bet reāls. Šim pašam būtnēm piemīt arī netikums atņemt govīm pienu vai vajāt vīriešus – to, ko šīs mirušās sievietes nav dabūjušas dzīves laikā, viņas mēģina panākt pēc nāves kā rēgi.

Raganu turētāji

Nav isti skaidrs, kurā mirkli sabiedrība par raganām sāka saukt reālas sabiedrības locekles, kuras kaitē un cenšas citiem atņemt labumu un uz kurām varētu novelt visu aiz-

RUSALKU NEDĒĻA
Baltkrievu un krievu kultūrā raganas dēvē par rusalkām. Tie ir nelaikā mirušo, neprecēto vai noslīkušo sieviešu gari, kas šūpojas koku zaros, dzied, dejo. Arī tajos Latvijas reģionos, kas atrodas tuvāk Krievijai, folklorā minētajām raganām raksturīga šūpošanās koku zaros, zeltaino matu ķemmēšana, dziedāšana. Nedēļa ap Vasarsvētkiem un pirms Jāņiem Krievijā ir rusalku nedēļa, kad raganas kļūst aktīvas, izlien virs zemes. Krievijā pat bijusi tradīcija rusalku nedēļā ciemā izraudzīt kādu meiteni, kas tiek nodēvēta par rusalku, rotāta ar bērzu vainagu un iesaistīta dažādos svētku rituālos.

domu ēnu, meklējot iemeslu, kāpēc kādam kļūst slikti. Ja govš pēkšņi norāva pienu vai labība nebija padevusies, vainīgo meklēja ārpusē. Sešpadsmitajā gadsimtā raganu medības sākās arī mūsu zemē, un skaidrs, ka "vainīgos" meklēja dzīvu cilvēku vidū. Vajadzēja atrast kādu vārdu, kurā dēvēt tās sievietes, kas tiek dedzinātas sārtā, bet, tā kā nebija īsti svarīgi, vai ļaunums nāk no garu vai cilvēku pasaules, arī terminoloģija tika lietota visai juceklīgi. "Par raganu varēja saukt gan dzīvu sievieti, gan garu, arī tādu sievieti, kas šo ļauno garu baro," skaidro Sandis Laime. Tā, starp citu, bija vēl viena nostāstiem un noslēpumiem apvīta nodarbe. Folkloras liecībās atrodama informācija, ka Alūksnē vēl 19. gadsimtā raganas baroja, lai pielabinātu un paņemtu pie sevis kalpībā. Sandis Laime skaidro: "Lika ziedojumus pie kāda akmens vai citā vietā. Parasti raganas pielabināja ar ikdienā lietojamiem produktiem vai arī baroja pēc tā sauktā pirmā kumosa principa: ja nokauj cūku, pirmais gaļas gabaliņš pienā-

kas raganai; ja samal miltus, pirmo saujiņu atdod raganai; izbrūvē alu un pirmo kausu nolej raganai. To darot, ļaudis ticēja, ka tad ragana sāks nest viņiem labumus no citiem saimniekiem, bet cilvēku, kas nodarbojās ar raganu pielabināšanu, sauca par raganu turētāju."

Dadži var būt noderīga jāņuzāle...

Senāk pastāvēja arī tradīcija "iet spīganās". Vēl tagad Vidzemē, Naukšēnos, vecākās paaudzes zina nostāstus, kā agrāk sievietes skrējušas spīganās. Tas nozīmē ietities baltā palagā un izlaist matus, jo tad gars pametot miesu, lai klistu apkārt un atņemtu citiem labumu. "Ja kāds atrada krūmos baltā palagā satītu spīganas ķermeni guļam un pagrieza to, tad sejas vietā sievietei bija kājas, un otrādi. Tātad gars vairs neatrod ieeju atpakaļ ķermenī, tāpēc ķermenis sāk nikuļot, līdz nomirst," senos uzskatus klāsta folkloras pētnieks.

Katrā ziņā mūsu tāltālie senči ticēja, ka ap Jāņu laiku raganas kļūst īpaši aktīvas un bīstamas. Lai no tām aizsargātu māju, ap to kaisīja dadžus, izlika metāla priekšmetus. Govis no raganām sargāja, tām ragos un nagos iegriezot lietuvēna krusta zīmi. Visas šīs metodes vienādi labi derēja arī aizsardzībai pret citiem ļaunajiem gariem. Starp citu, runājot par tradīciju nest mājās meijas un rotāt ar tām māju un pagalmu... Bērzi ir raganu visiemīlotākie koki, kuros viņas visbiežāk sēž, šūpojas un ķemmē matus. Tāpēc, pirms rotāt sētu ar meijām, uzdodiet sev retorisku jautājumu, uz kuru atbildes īsti nav:

vai mūsu senči to darīja, lai šos mirušo sieviešu rēģus pievilinātu vai arī lai tiem izpauktu? ●

Raganiskas būšanas

✦ Raganu siekalas, raganu vēmekļi, raganu spļaudekļi, raganu mēsli – tā sauc putainos izdalījumus, kas dažkārt atrodami starp zāles stiebriem. Tos izdala putu cikādes, rīvējot kājas gar spārniem un izveidojot aizsardzībai ap sevi putu mākonīti. Senāk cilvēki, pamanot šīs putas, ticēja, ka tur bijusi ragana un atstājusi aiz sevis pēdas.

✦ Bija vesels rituāls, ko iesākt ar atrastiem raganu vēmekļiem jeb siekalām. Ar cimdu tās satvēra, iebāza ratu rumbā, ko pakarināja skurstenī, lai tur dūmojas un ragana sažūst līdz ar savām siekalām.

✦ Ne tikai dzīvajiem jētas pa gabalu no mirušo teritorijas, bet arī mirušie nedrīkst bez atļaujas ienākt dzīvo teritorijā. Ja tomēr mirušie šo likumu pārkāpa, vilki bija tie, kas dzīvos varēja paglābt no dēmoniskajiem gariem. Bija pat zināmi vārdi, kā izsaukt vilkus, lai tie saplosa raganu rēģus.

✦ Par raganu viesošanos liecināja dažādas atstātas nešļavas, proti, kaut kas

atnests un nomests, piemēram, ola, kas pārtīta ar sarkanu diegu, cūkas kājas...

✦ Uzskatīja, ka spīšanas, kas, piezīdušās pienu, lido uz savu klēti, dažkārt var redzēt debesis. Visticamāk, šāds priekšstats cilvēkiem radās, redzot kritam meteorītu. Par to liecina lidojošās spīšanas apraksts – pazib sarkana aste. Ja paguva noskaitīt spīšanu saķeršanas vārdus vai parādīt pliku dībenu, tad lidojošā spīšana nokrita no debesīm. Spīšanu saķeršanas vārdi minēti 16. gadsimtā kādā tiesas prāvā, kurā sodīja meiteni, kas šos vārdus skaļi skaitījusi.

✦ Sena bērnu tradīcija – iedzīt mājas sliekšņi naglu par aizgājēju. Ja sētā viesojusies ragana un iesitusi sliekšņi naglu, kaut arī mājā neviena mirēja nav, skaidrs, ka tādā veidā tā centusies izraisīt kāda nāvi.

✦ Latvijā ir vairāk nekā 100 dažādu vietu, kuru nosaukumos ir vārds "ragana". Lielākoties tie ir kalni, bet dažviet minēti arī raganu koki vai raganu akmeņi.

Stāsti, kas jāzina. Tikai žurnālā LEGENDAS

Aktieris ar Pūcesspiegēja
sirdsapziņu
Edgars Liepiņš

Hitlera ievēlēšanas izraisītās
nekārtības Latvijā

**Pasakas, kas izraisa
šausmas**, un to slavenie
autori

Ekscentriskais baskājis
ar pastelēm
Voldemārs Irbīte

Kā aplaupīt vilcienu
un pēc tam dzīvot ilgi un laimīgi

Holivudas skumjākā stāsta
varonis **Montijs Klifts**

 twitter.com/zurnalslegendas

Visizdevīgāk abonēt e-kiosks.lv

Vētras ķeršana zviedru zemē

Ja šajos saulgriežos gribas "kaut ko citādu", tomēr līdzīgu, jādodas pāri jūrai uz Zviedriju. Arī viņiem ir Jāņu nakts, svētavoti un kulta vietas. Līdzīgas, bet citādas.

▼ *Kristīne Alberte*

Zviedrija nav pirmā valsts, uz kuru iedomātos aizbraukt, bet skarbās ziemeļvalsts enerģija pārliecina, ka ceļojums būs jāatkārto.

PIETURPUNKTI

✦ **Jēvle** atrodas divu stundu braucienā uz ziemeļiem no Stokholmas. Pilsētu var izvēlēties par apmešanās vietu, lai pēc tam izbraukātu apkārt esošās svētvietas.

* **Rūnu akmens un auglības akmens Jērvstā (Järvsta)** netālu no Jēvles.

* **Lervika Trinitija (Lervik Trinity)** avots.

* **Dzelzs laikmeta apbedījumi Sēderhamnā (Söderhamn)** – starp Sēderhamnu un Mo, netālu no Sēderalas (Söderala) centra.

* **Kugērenas (Kuggören) sala** un labirints netālu no Hudiksvallas.

Tipiska ziedru ainava.

▲ Tāds avots izskatījās pirms 100 gadiem. Šeit tika norunātas satikšanās un notika visu veidu ballēšanās.

◀ Lervika Trinitija avots darbojas saskaņā ar Mēness fāzēm – vienu brīdi tas ir izsūsis, lai gan list, bet citubrīd pilns līdz malām.

Kad Latvijā ir teju Vidusjūras klimats, dodos uz Zviedriju un zviedru ieteikumu. lai paņemu līdz siltu jaku un gumijas zābakus, vairāk uztveru kā joku. Taču paklausu – vai mazums kas, nakts pārgājiens un lašu ķeršana kailām rokām. Brīdi, kad izkāpu no vilciena Jēvlē, list lietus, ir +7, un es saprotu, ka mana vilnas jaka un lietusmētelis "strādās uz pilnu slodzi". Aizsteidzoties notikumiem pa priekšu, jāatzīst, ka šis laiks radīja papildu mistisku sajūtu svētvietās, jo saulainā laikā akmeņu krājumi neizskatītos ne uz pusi tik teiksmaini un noslēpumaini.

Salmu āža pilsēta

Man un pārējiem zviedru kulta vietu meklētājiem paredzama intensīva objektu apskate, bet droši varu apgalvot, ka Jēvlē ir tā vērtā, lai tur pavadītu pāris dienu. Vislabāk to apmeklēt ziemas saulgriežos (kad ratus ziemā, ragavas – vasarā), jo tieši šajā pilsētā notiek slavenā Ziemassvētku salmu āža (13 metru

augsta salmu lelle ar sarkanām lentēm) dedzināšana. Āzis tiek uzstādīts pirmajā Adventē, un, pēc tradīcijas, Ziemassvētkos tas jāsadedzina, iešaujot tajā uguns bultu. Āzis ir sava veida blukis, ko savukārt latvieši dedzina ziemas saulgriežos, tā teikt, lai sadeg visas aizvadītā gada nebūšanas. Diemžēl no 1966. gada āzis līdz Ziemassvētkiem paguvus izdzīvot tikai sešas reizes. Tas jau ir sava veida sports, kurā iesaistās gan vietējie, gan tūristi – sadedzināt āzi pirms svētkiem, neskatoties uz bargajiem sodiem un apsardzi. Āzis par sevi atgādina arī citos gadalaikos – varat sarīkot spēli un meklēt āzus pilsētā, jo tie ir gan suvenīru veikalos, gan atliekti bronžā.

Sakārtotais un mežonīgais

Skarba un skaista – tāda ir Zviedrijas ainava, veroties pa autobusa logu. Gaumīga kā biznesa sieviete, kurai kostīms saskaņots ar korpem, bet portfelis ar nagu laku. Taču matu sakārtojums prasīties prasās, lai tiktu izjaukts, atklājot atsevišķas cirtas. Zviedrijas nepaklausīgās cirtas ir visas kulta vietas, kas harmonē ar rūpīgi nokrāsotiem sarkanbrūniem namiņiem (starp citu, mājas joprojām krāso pēc sen-tēvu metodēm – ar lineļļu un citām dabas sastāvdaļām) ar baltiem slēgiem un akurātu puķu dārzu pie tiem. Lūk, starp šiem laukiem, sētām un ķieģelkrāsas asfalu ir rūnu akmeņi, vikingu

Rūnu akmeņu ir daudz. Tie parasti iezīmē kristietības sākumu vai kādu citu darījumu. Šis akmens ir par godu karalim Emundam. 10. gadsimts.

Horoskopu cienītāji parasti grib izlasīt, kā veiksies mīlestībā un darbā, vai pietiks naudas un mājās viss būs kārtībā, – tā apgalvo neviens vien pētījums. Mēs nolēmām šim četrām jomām piešķirt katrai savu simbolu un vizuāli parādīt, kurā jomā šajā periodā sekmēsies visvairāk. **SKATĪET SIMBOLUS! JO TO VAIRĀK, JO LIELĀKAS IZREDZES.**

UGUNS

AUNS

21. marts – 20. aprīlis

Vissvarīgākā būs attiecību stabilitāte. Nopūlēsieties to stiprināt. Jūtu dzīvi ietekmēs mīļotā panākumi citās dzīves jomās. Varat iesaistīt ģimenes locekļus savā biznesā. Karjeru veidojiet piesardzīgi. Nepārsteidzieties! Droši ļaujieties jauniem izaicinājumiem. Saulgriežos īpašs svētku noskaņojums dzimtas saietā. Izpildiet vecākiem solīto. Mājās var ierasties visiem mīļš viesis.

LABĀS DIENAS

17. VI	Prieks par necerētu veiksmi!
22. VI	Nopietna gatavošanās Ligo naktij.

LAUVA

24. jūlijs – 23. augusts

Mīlestība kā pavasara vējš – drosmīga un maiga. Apsveriet pirkumu nepieciešamību. Neaizdo-diet un neaizņemieties. Tērējiet līdzekļus ekoloģiski tīriem produktiem. Nesatraucieties sīkumu dēļ. Nav vēlams atlikt darbus uz vēlāku laiku. Rušīniet, ravējiet, laistiet. Sagaidisiet solījuma piepildījumu. Atklātība var izprovocēt uz konfliktu. Mierīgi novērtējiet situāciju no malas.

LABĀS DIENAS

13. VI	Spoža parādīšanās sabiedrībā.
23. VI	Pats jauns jauno pulkā!

STRĒLNIEKS

23. novembris – 21. decembris

Pavadiet vairāk laika kopā ar mīļoto. Dodieties ceļojumā pa dzimto zemi. Novērtējiet mīļotā cilvēka labās īpašības. Nostabilizēsies finanšu lietas. Tērēsiet mājas labiekārtošanai. Centieties laikā paveikt uzticētos darbus. Piepildīsies ar īpašumu saistītas cerības.

LABĀS DIENAS

13. VI	Neekonomējiet savām vajadzībām!
20. VI	Atveriet mājas durvis draugiem!

ZEME

VĒRSIS

21. aprīlis – 20. maijs

Mīlestība prasīs iecietību. Palīdziet otram augt un attīstīties. Centība darbā nesis labus ienākumus. Naudas pietiks, un izdosies pat ietaupīt. Vieglprātīgā noskaņojumā nepalaidiet prātu pa vējam. Būtiska nozīme bus agrāk dibinātiem kontaktiem. Atmetiet šaubas. Ar ģimenes kasi rīkojieties saprātīgi. Apciemojiet sen neredzētus mīļus radus. Jaunas atziņas draugu pulkā.

LABĀS DIENAS

15. VI	Interesants atradums grāmatu plauktā.
24. VI	Randiņš ar patikamu pēcgaršu.

JAUNAVA

24. augusts – 23. septembris

Mīlestība un draudzība ies roku rokā. Izvairieties no konflikta greisirdības dēļ. Romantiskas jūtas senu draugu vidū. Naudas jautājumā nav strīda vērti. Draugu atbalsts palīdzēs gūt stabilu peļņu. Piemērots laiks karjeras virzīšanai. Gādājiet par savu labo reputāciju. Garīga saskaņa ar tuviniekiem. *Dzīvesdes noņemšanas ir iedzīvēti.*

LABĀS DIENAS

20. VI	Klusi prieka mirkļi.
24. VI	Dabas baudīšana dienas garumā.

MEŽĀZIS

22. decembris – 20. janvāris

Var atdzimt veca mīlestība. Piemērots laiks laulībām. Ar prieku tērēsiet bērnu un mīlotā cilvēka vajadzībām. Vairošies izredzes ieņemt kāroto amatu. Jauns posms profesionālajā ceļā. Ilgotā mērķa dēļ var nākties riskēt. Uzklusiet vecāku viedokli. Ieplānojiet aktivitātes kopā ar dzīvesbiedru, sviniet svētkus kopā.

LABĀS DIENAS

15. VI	Vētrains kaislības, mīļa salabšana.
20. VI	Patikams draugu pārsteigums.

Mīlestība

Nauda

Karjera

Māju sajūta

GAISS

DVĪŅI

21. maijs – 21. jūnijs

Saņemsiet mīlestības apliecinājumus. Atmetiet šaubas un neticību. Veltiet vairāk laika mīlotajam. Nauda neradīs problēmas. Piemērots laiks karjeras kāpumam. Rosieties sabiedrībā. Atbrīvojieties no krāmiem darba vietā un mājās. Veiksmīgs atradums. Varat iegādāties greznuma priekšmetus un grāmatas. Neatstājiet novārtā mājas dzīvi. Sarīkojiet kolēģu tikšanos.

LABĀS DIENAS

18.VI	Iepriecinās kāds pārsteigums.
20.VI	Piemērots laiks iecerētajam pirkumam.

SVARI

24. septembris – 23. oktobris

Negaidīts draudzības piedāvājums. Romantiskas attiecības darbā. Mīlotais sniegs drošības sajūtu. Baudisiet agrāk paveiktā darba augļus. Naudu tērēsiet izklaides pasākuma apmeklēšanai un saulgriezīem. Varat stāties jaunā amatā. Gandarījums par savaldību. Baudisiet mieru ģimenē. Sviniet gada 15. šķēni nakti radu un draugu lokā.

LABĀS DIENAS

19.VI	Vienkārši labs noskaņojums.
23.VI	Neplānots vērtīgs pirkums.

UDENSVĪRS

21. janvāris – 18. februāris

Ar mīloto atrodiem abiem tikamas izklaides. Varat saņemt aizkavējušos maksājumus. Gandarījums par paveikto. Pelnīta atzinība. Jaunais darbs prasīs lielu piepūli. Uzmundrinās sveigs gaiss un zemes darbi. Necentieties atvasēs iespējot ar stingrību. Ģimenē varat apspriest tālākus plānus. Jaukas, klusas vakarēšanas tuvinieku vidū.

LABĀS DIENAS

14.VI	Skaists saulriets jūras malā.
19.VI	Veiksme radošā pasākumā.

ŪDENS

VĒZIS

22. jūnijs – 23. jūlijs

Ar mīlestību piesātināts laiks. Vairs neslēpsiet savas jūtas. Pastāviet uz savām tiesībām. Sargiet savu emocionālo lauku no lieka uztraukuma. Ar smaidu un neatlaidību iegūsiet līdzcilvēku labvēlību. Karjera būs atkarīga no jūsu zināšanu līmeņa. Baudisiet mieru mājās. Lieciet lietā savu senioru pieredzi. Finanšu problēmas pārņūniet ar vecākiem.

LABĀS DIENAS

20.VI	Sarkastiskus izteicienus paturiet sev!
23.VI	Gludi tuvi un tāli ceļi.

SKORPIONS

24. oktobris – 22. novembris

Romantiska vēstule no tālienes. Var dzimt nopietnas, ilglaicīgas attiecības. Spēsiet piesaistīt zinošus partnerus. Iespējams, saņemsiet piedāvājumu atgriezties iepriekšējā darbā. Būs vairāk tērīņu nekā parasti. Plānotais ceļojums sagādās daudz patīkamu mirkļu. Saskaņa ģimenē. Turiet atvasēm dotos solījumus. Ateerieties par laba vārda lielo spēku.

LABĀS DIENAS

14.VI	Vakars neformālā gaisotnē.
19.VI	Jaunas vēsmas darbā.

ZIVIS

19. februāris – 20. marts

Labu iespēju periods. Īstais laiks noskaidrot nejausūs pārpratumus attiecībās. Laikā atdodiet parādu. Ieguldiet līdzekļus atvasēs padziļinātā izglītībā. Ieņēmam bruģējiet ceļu uz augstāku amatu. Ieklausieties kolēģu saprātīgajos priekšlikumos. Iedvesmos jaunas radošas idejas. Plānojiet laiku gan darbam, gan izpriešam. Sviniet svētkus kopā ar draugiem.

LABĀS DIENAS

12.VI	Viss notiks, kā cerēts.
20.VI	Arī darbdienā varat veltīt laiku tikai sev.

MĒNESS KALENDĀRS

no 12. līdz 25. jūnijam

Vasara! Tā vien gribas dziļāk ievilkāt gaisu plaušās, izskrieties pa zaļu pļavu, izbraukt ar riteni, paceļot pa dzimto zemi. Laujieties šiem impulsiem! Kas zina, varbūt kādā no pagriezieniem sirds sastaps cilvēku, ar kuru veidosies dziļāka jūtu, vērtību un prieka izpratne. Iespējams, atcerēsieties labākos brīžus un atkal iemīlēsieties tajā, kas blakus jau mēnešiem un gadiem. Jo īpaši tāpēc, ka daba ved uz pilnmēnesi Jāņu dienās un domāšanas procesi kļūst arvien dziļāki un rāmāki, tātad prāts iemīlēšanās procesiem maz traucēs. Vasarā (21. jūnija rīts) ieiesim gaišās un mierīgās noskaņās, vilņošanās paredzama vien sabiedrības augšējos slāņos. Arī Jāņus šoreiz labāk svinēt ģimenes lokā, pie dzimtas vecākajiem pārstāvjiem vai kādā vietā ar senu un bagātu vēsturi.

Sastādījusi astroloģe **LĪGA ŠIRONA**

12.06.2013. trešdiena	Mēness Vēzi/Lauvā 07:58 ☾ 00:00–07:58	
13.06.2013. ceturtdiena	Mēness Lauvā	
14.06.2013. piektdiena	Mēness Lauvā/Jaunavā 19:26 ☾ 14:14–19:26	
15.06.2013. sestdiena	Mēness Jaunavā	
16.06.2013. svētdiena	Mēness Jaunavā ☾ 14:21–24:00	
17.06.2013. pirmdiena	Mēness Jaunavā/Svaros 04:18 ☾ 00:26–04:18 ☼ 00:00–02:24	
18.06.2013. otrdiena	Mēness Svaros	
19.06.2013. trešdiena	Mēness Svaros/Skorpionā 09:38 ☾ 06:55–09:38	
20.06.2013. ceturtdiena	Mēness Skorpionā ☾ 22:16–24:00	
21.06.2013. piektdiena	Saule ieiet Vēža zīmē 08:04; sākas vasara Mēness Skorpionā/Strēlniekā 11:31 ☾ 00:00–11:31	
22.06.2013. sestdiena	Mēness Strēlniekā	
23.06.2013. svētdiena	Pilnmēness 14:32 Mēness Strēlniekā/Mežāzī 11:08 ☾ 10:08–11:08 ☼ 09:30–19:34	
24.06.2013. pirmdiena	Mēness Mežāzī	
25.06.2013. otrdiena	Mēness Mežāzī/Ūdensvirā 10:26 ☾ 05:24–10:26	

☾ MĒNESS BEZ KURSA (čika laiks)

– lai ka spriedis pirms Mēness pārejas nākamajā zodiaka zīmē, kurā tas vairs neveido aspektus ar citām planētām. Mēness kā emocionālā un sadzīvīkā fona noteicējs šajā periodā it kā peld, tam nav virzības un noteiktības, tāpēc šajā laikā labāk nepieņemt lēmumus un neuzsākt neko jaunu.

☼ ATSLODZE – periods pirms Mēness fāžu

maiņas, kura laikā organismam labi iedot atelpu no smagām un lielām pārtikas devām. Var dzert nesaldinātas zaļu tējas un ēst vieglu, veselīgu pārtiku mazās devās.

- Laba diena, lai darbotos minētajā jomā.
- ◐ Var darīt, var nedarīt – viss atkarīgs no vēlmes un nepieciešamības.
- Šajā dienā nav ieteicamas nodarbes konkrētajā jomā.

☀ Ceļojumi

☀ Naudas tērēšana/ izdošana

☀ Svarīgu lēmumu pieņemšana

☀ Izklaides

☀ Skaistumkopšana